

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, II nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice podruž v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za izozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. marca tole vojno poročilo: Delovanje izvidniških oddelkov v libijski Sahari. V nizkih poletih so znatne skupine našega letalstva južno od Hain Gazale napadle velike koncentracije sovražnih mehaniziranih sil.

Veliko število letal je bilo poškodovano ali razdejano.

Italijanske in nemške letalske sile so bombardirale tudi vojaške naprave v Tobruku. V tobruški luki je bila zadeta petrolejska ladja, ki se je vnela. Kljub hudemu protiletalskemu ognju so se vsa letala vrnila. V letalskem spopadu je bil sestreljen en »Gloster«. Intenzivno je bil napaden tudi otok Malta, kjer so bile važne zgradbe hudo razdejane.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 8. marca poročilo, iz katerega povzemamo:

Na doneškem področju in na fronti vzhodno od Harkova so se ponesrečili mnogi napadi močnih sovjetskih sil.

Na drugih krajih so boji še v teku. V srednjem in severnem odseku vzhodne fronte se obrambni boji nadaljujejo. Oddelki nemške vojske so vrgli nasprotnika v več oporišč in so napredovali kljub iradovratnemu nasprotnikovemu odporu. Sovjetske čete so pri tem izgubile številne ujetnike, med njimi divizijskega poveljnika.

Po vesti iz Tokia

so japonske čete zavzele glavno mesto otoka Jave Batavio

in napredujejo dalje — Po zadnjih vesteh so se japonske sile izkrcale v Salamau na severno-vzhodni obali Nove Gvineje. — Načelnik severnoameriške vojaške misije brigadni general Mac Gruder je po vesti iz Sanghaja ob svojem povratku v Indijo izjavil, da v najbližnjem času računa z japonsko pomorsko ofenzivo proti Kalkuti. General je tudi izjavil, da bodo Japonci napadli Indijo z veliko vojsko.

»Börsenzeitung« piše: Stalinov namestnik v angleški vladi

Stafford Cripps nadaljuje svojo propagando za boljše življenje

ter pri tem zlorablja svoje visoko mesto, da bi zunanjo in notranjo angleško politiko speljal na tir tretje internacionale.

Iz Rima poročajo: Vojaški sotrudnik londonškega lista »Evening Standarda« ugotavlja v nekem članku, da

so si Japonci zdaj že pridobili pomorsko premoč okrog Jave.

Japoncev zaradi tega zlepa ne bo mogoče več pregnati z otoka. Zaradi tega se bo brzkone že v kratkem začela velika japonska ofenziva proti Avstraliji in proti Indijskemu morju in sami Indiji. Izhodišče teh ofenziv bo Singapur.

Svedski list »Aftenbladet« piše: Novi angleški minister za vojsko Cripps je začel takoj po svojem nastopu temeljito čiščenje ne samo v svojem ministertvu, temveč tudi v vojski in je bilo več višjih oficirjev poslano v pokoj.

Pravijo tudi, da bo Cripps po Stalinovem zgledu uprizoril takšno čiščenje, kakor je bilo svoječasno v ruski vojski.

Vojvoda Amedeo d'Aosta je umrl

Svečana žalna maša v ljubljanski stolnici — Zahvala Kralja in Cesarja

Iz Rima poročajo, da je po kratki in hudi bolezni umrl 3. t. m. v Nairobiju v ujetništvu vojvoda Amedeo d'Aosta.

Rajni princ Savojski se je rodil v Turinu l. 1898. Bil je že od mladih let v vojaški službi in se je prvič izkazal v prvi svetovni vojni. V današnji vojni je l. 1940. prevzel glavno poveljstvo v Abesiniji. Italijansko časopisje piše o njem, da je obdan od močnejšega sovražnika potrdil svojo že dokazano sposobnost pametnega in junaškega vodnika. Ko je bil oblegan pri Amba Alagiju je vztrajal na čelu pešice junakov preko mej človeških možnosti. Vojvoda d'Aosta je bil vedno privrženec fašizma.

Vojvodki d'Aosta materi in vojvodki d'Aosta soprogi so izrekli sožalje Nj. Vel. Kralj in Cesar skupno z Nj. Vis. princem Piemontskim, Duce, sv. oče in številni drugi odličniki.

Sveta maša v spomin visokega rajnega se

je brala tudi v ljubljanski stolnici. Daroval je mašo monag. Klinar. Udeležili so se je Visoki Komisar Ekscelenca Graziosi, poveljnik armadnega zbora Ekscelenca Robotti, poveljnik grenadirske divizije general Orlando general De Rienzi, kvestor komendantor Messana, zvezni podtajnik Gatti in številni drugi odličniki, med njimi tudi generalna konzula Nemčije dr. Brosch in Hrvatske dr. Ivanič.

Po svetem opravilu je škof monagr. Rožman izrazil tudi v imenu duhovništva svoje škofije Visokemu Komisarju najgloblje sožalje ob smrti vojvode d'Aosta.

Visoki Komisar je prejel naslednjo brzojavko: »Nj. Vel. Kralj in Cesar iz srca zahvaljuje tamošnje prebivalstvo za sočutje v žalosti svoje vzvišene hiše. — Minister kraljevega doma Acquarone.«

Zelenjavo in sočivje so uživali že v starodavnih časih

Mnogo vrst, ki se goje še danes, je staro nad 4000 let

Sočivje je menda blizu toliko staro, kakor je star človeški rod. V najstarejših švicarskih izkopaninah, to je stavbah na kolen, so našli že ostanke semen raznega sočivja. Iz tega moramo z gotovostjo sklepati, da so že pred dobrimi 4000 leti ljudje poznali sočivje, odnosno zelenjavo, ga gojili in uživali. Zlasti velja to za grah in korenje.

V bronasti dobi se že kažejo sledovi leče in pozneje boba. Rimljani so začeli uvajati v naše kraje nekaj boljšega sočivja, pač zato, ker je bilo vrtnarstvo med Rimljani bolje razvito. Rimsko vrtnarstvo je kmalu vplivalo tudi na naše kraje, tako da so Rimljani kmalu svoje sočivje pridobivali v severnih krajih. Saj so na primer redkev vozili iz severnih krajev, kjer je zrasla velika. Rimske vojaške kolonije so seveda mnogo semen prinesle tudi v naše kraje.

Nekateri stari narodi, ki so dotlej živeli bolj divje in nomadsko (pastirsko) življenje, so se le neradi lotili uživanja zelenjave in sočivja. Zlasti stari Germani so najrajši jedli meso, medtem ko so Slovani bili bolj kmetovalci in bolj vajeni rastlinske hrane. Nemce so morali

njihovi vladarji prisiliti, da so začeli gojiti zelenjavo.

Mnogo so k razširjenju sočivja v naših krajih pripomogli samostani, ki so se morali postiti in so bili zaradi tega toliko dni v letu prisiljeni uživati rastlinsko hrano. Zlasti razne vrste zelja so bila v samostanih poleg solate močno priljubljena postna jed. Zato se je tudi vrtnarstvo krepko razvijalo povsod tam, kjer so se naselili samostani.

Beluše (šparglje) so poznali že stari Egipčani. To nam dokazujejo stare egiptске risbe, katere so odkrili. Na Grškem so tudi gojili šparglje. Zlasti so gojili beluše Crki na jugu Italije. To nam pripoveduje že latinski pisatelj Katon starejši 200 let pred Kristusovim rojstvom. Da so tudi Rimljani cesarske dobe močno cenili beluše, nam pričajo pompejske stenske slike, ki nam kažejo poleg drugih dobrih jedil tudi beluše. Tako vidimo na tistih slikah v povezave povezano čebulo, redkev, repo in bučke. Zato pa se v srednjem veku beluši niso mogli uveljaviti in so še v 17. stoletju imeli to rastlino samo za zdravilo. Šele v 19. stoletju se je ta rastlina splošno razširila.

Špinačo so v Evropo prinesli Arabci. Kakor se zdi, so jo že v starem veku gojili Perzijci, Grki in Rimljani pa je takrat še niso poznali. Pod imenom »isfanač« so jo Arabci prvič prinesli na Špansko. Leta 1351. se je prvič pisalo o njej. Rekli so o njej, da je postna jed menihov. V naših krajih pa je bila še v 16. stoletju neznana rastlina in neznana jed.

Tudi cvetača (karfijola) je šele proti koncu 16. stoletja prišla iz Levanta v Italijo in v 17. stoletju od tam v naše kraje. Ko se je v naših krajih razširila, so jo imenovali »prečudno dobro jed«.

Iz Rima poročajo: Vest iz avstralskega glavnega mesta Canberre kažejo, da je ministrski predsednik Curtin

predložil avstralski poslanski zbornici načrt zakona o mobilizaciji vseh moških v starosti do 60 let.

Splošno sodijo, da gre za to, da bi se uvedla med delavstvom enaka disciplina kakor v vojski. Verjetno bodo delavce organizirali v posebnih bataljonih. Ti pripravljajoči se ukrepi kažejo, da se v Avstraliji boje japonskega napada.

Zelje najrazličnejših vrst so poznali in ga kralji že Grki, dasi ga menda Egipčani niso poznali. Zelo so imeli radi zelje Rimljani in Katon ga cenil za najboljše sočivje, katero človek lahko uživa sirovo ali kuhano. V rimski cesarski dobi so starejši možje govorili, da se bliža prepad rimskega cesarstva, ker mladina ni hotela več uživati zelje. Ta prepad je res prihajal zaradi razvajene mladine.

Zelje so potem cenili kot dobro jed ves srednji vek. Kdor je jedel zelje, je veljal za močnega in nepremagljivega junaka. Zgodilo se je, da je nekoč moder svetovalc odsvetoval vitezom napasti nasprotnika, ki je jedel zelje, češ da ne bodo kos sovražniku, ki je tako skromen, da se preživlja s samo travo. Kmalu je zaslovelo tudi kislo zelje.

V Guajani imajo Indijanci belega človeka, ki je padel z neba

Nizozemska Guajana je v narodopisnem pogledu zelo zanimiva. Tam žive pomešana med seboj tri plemena: belokožci, črnici in rdečo-kožni Indijanci.

Zamorci so privedli v Ameriko iz Afrike v dobi ameriške sužnosti. Leta 1861. se je skupina uporniških sužnjev, ki so si bili nadeli ime Aucani, začela pogajati s holandskimi oblastvi, da bi naredila konec neprestanim bojem in da bi Aucani od tistega časa lahko živeli mirno v gozdnati pokrajini ob guajanski obali. Po dolgih pogajanjih so Nizozemci slednjim le dali zamorcem pravico, da se naselejo ob bregovih nekaterih rek in da žive tam čisto samostojno in neodvisno življenje. Počasi so guajanski zamorci prevzeli indijanske navade. Toda redkokdaj se je zgodilo, da so se Indijanci in zamorci pomešali med seboj. Med njimi še danes ni nobenega tesnejšega sožitja. V svojih stikih z belokožci se domačini črnici poslužujejo posebnega narečja, sestavljenega iz nizozemskih, angleških in francoskih besed.

Še zanimivejši je način, kako občujejo zamorci in Indijanci med seboj. Njihov medsebojni občevalni jezik je res dokaj čuden. To je nekaka govornica kretanj, ki jo spremljajo preprosti, sirovi glasovi. Ni pa ta jezik posebno težaven in so ga jezikoslovci kaj hitro razvozlati in se ga nekateri tudi naučili.

Indijanci in črnici pripovedujejo, da je pred leti padel blizu izvira reke Panemuja z neba na zemljo neki belokožec, ki je še vedno gost Indijcev. Tu uživa nenavadno gostoljubnost in so Indijanci tistega rodu tako ponosni nanj, da ga nadvse skrbno stražijo, da ne bi bilo morda kakšno drugo pleme kdaj tako počaščeno, da bi smelo imeti v svoji sredi tega z neba padlega belega človeka. Kakor kaže, piše poročevalec Centraleurope gre v tem primeru za letalca Paula Redferna, ki se že od leta 1927. ni več vrnil s svojega poleta v Južno Ameriko.

Dobra kupčija

Nemaren potepin je bil Krakarjev Miha. Kradel je kokoši in bil v pohujšanje vsej vasi. Kadar pa je imel koš zvrhan grehov, ga je nesel k spovedniku, ki je Mihove slabe strani že dobro poznal.

Nekoč je Miha odložil pri spovednici že vse grehe in je nazadnje še pristavil, da je ukradel pet kokoši.

Ker Miha ukradeno in pojedeno blago ni mogel več vrniti, je spovednik zahteval od njega, da mora kokoši oškodovancu vsaj plačati.

Vzdihoval je Miha in zatrjeval, da nima toliko denarja, naposled pa se je pobotal s spovednikom na ta način, da bo okradencu drugega dne prinesel za vsako ukradeno kokoš po 10 lir v dobrodelne namene, to je skupno 50 lir.

Drugega dne je prikoral potepin Miha k župniku in položil predenj 100 lir.

»Zakaj pa 100?« se je začudil župnik, »Dovgovorila sva se samo za 50 lir.«

»Ej, no, gospod župnik, veste, ker so bile kokoši tako poceni, sem jih ukradel še pet...«

Mali in veliki gospodar

Barjanske solnčnice bodo dale obilo olja za našo pokrajino

Masti in olja nimamo preveč, zato je bila pač pametna zamisel, da se na Barju zasejejo v večji razsežnosti solnčnice za olje. Če bo olja dovolj, se bo laže prenašalo nedostajanje žival-ske zabele.

Računajo, da bo na Barju posajeno s solnčnicami okoli 2500 ha zemlje. Barjanski kmetje so kaj hitro razumeli potrebe zdajšnjega časa in se gojenja solnčnic naglo oprijeli. Solnčnica v glavnem ne terja drugačnega ravnanja kakor turščica, donaja pa večje koristi. Ljubljanska tvornica, ki se je obvezala, da bo odkupila vse pridelano solnčnično zrnje, je poskrbela tudi za vse potrebno. Ta tvornica je doslej izdelovala le pogonsko olje, zdaj pa se je preusmerila in namerava jedilno olje pridobivati tudi v bodoče. Barjanskemu kmetu je torej na ta način zagotovljen trajen vir dohodkov. Od gojenja solnčnic bo imel kmet več koristi.

Prejel bo denar za zrnje, pa tudi oljnate pogače izpod stiskalnice, ki bodo izvrstna krma za živino. Nadalje je listje solnčnic krma, posušena stebela solnčnic pa so kurivo. Pepel, ki ostane, je koristen gnoj, ker ima mnogo kalija.

Solnčnica potrebuje mnogo vlage, ki jo izhlapevajo njeni listi, zato tam, kjer rase mnogo solnčnic, kmalu izginejo mlake. To pa je za Barje važno. Solnčnica pušča za seboj njivo brez plevela. Na Barju je nadležen plevel preslica, ki jo bodo solnčnice zamorile.

Letos bo izginilo na Barju mnogo travnikov, ki so dajali le malo slabe krme. Ti travniki bodo spremenjeni v koristne njive. Zasajeno bo letos mnogo več turščice, detelje, krompirja, fižola, sočivja in drugega. Posajeno bo tudi mnogo buč, zlasti takih, katerih seme nima lupine in se bo lahko porabilo za okusno bučno olje.

Kje dobiš nasvete za obdelovanje vrta

Tajnik Sadjarskega in vrtnarskega društva g. Skulj je objavil v »Slovenskem narodu« članek, iz katerega povzemamo:

Kdor je zadnje čase prebiral razne članke po dnevnikih, ki dajejo navodila za pridelovanje vrtnih zelenjad, bo potrčil, da je bil res zelo umesten predlog, naj bi se pisci strokovnih nasvetov pod svojimi članki podpisovali. Smešno je iz te zahteve sklepati, da se »strokovnjaki radi sklicujejo na svoje strokovnjaštvo«, nasprotno: odgovoren bodi, jamči s svojim imenom in nikar se ne skriva, ko daje drugim svoje nasvete:

Glede posvetovalnice, ki naj bi dajala obdelovalcem vrtoev res zanesljive nasvete, pa naj omenim tole: Sadjarsko in vrtnarsko društvo zmerom rade volje daje potrebne nasvete članom in nečlanom. Razen tega je pri kmetijskem oddelku Visokega komisariata poseben referat za vrtnarstvo, kjer lahko mnogi in mnogi dobivajo vsa potrebna strokovna navodila. Delo g. referenta se sicer morda ne vidi tako javno, kakor se vidijo članki po dnevnikih časopisih, ni pa dvoma, da je že nudilo našim ljudem mnogo praktične koristi. Ali bi ne bilo pametno, da se vsi oni, ki dajejo navodila po novinah, prav tako kdaj oglase pri referentu za vrtnarstvo in se z njim dogovore za organizirano delo?

Premišljen in zelo umesten je bil predlog g. inž. Jegliča, naj bi ljubljanska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva izposlovala pri mestni občini napravo in uredila zornega zelenjadnega vrta, ki bi bil za ljubljanske zanimance najboljša praktična posvetovalnica. Takšen vrt bi seveda ne smel biti kje daleč ob robu mesta, temveč v sredini, najbolje pri mestni vrtnariji. Vse delo, gnojenje, obdelovanje zemlje, gojitev posameznih zelenjadnih plemen, izbor najprikladnejših sort in podobno bi potem v teku vseh letnih dob lahko praktično in nazorno pokazal ta vrt. Če pred mnogimi leti je »Sadjar in vrtnar« priporočil tudi organizirane naselbine družinskih vrtoev v Ljubljani. Je pa pri nas taka navada, da večsah najpametnejši predlogi nalete povsod le na gluha ušesa. Pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu prav dobro vemo, koliko težav je treba premagati, preden se pri nas uresniči še tako tehtni in koristni načrti. Zato pa ključem vsem, ki pišejo članke po naših novinah: pridite na plan kot sotrudniki za dobro reč, pomagajte, da se pametni načrti čim prej uresničijo! Dela je obilo in čedalje več, uradni referent za vrtnarstvo pa sam tudi ne more delati čudeže. Treba je torej več vzajemnosti in discipliniranega dela.

Da bodo kokoši bolje nesle

Zdaj, ko se počasi bližamo pomladi, že lahko kokoši pridno nesejo jajca, če jih pravilno krmiš in jih seveda imaš v zdravem in nepremrzeltem prostoru. Danes s kokošjo krmo ni lahko. Če živali predrago krmiš, se ti ne izplačajo kljub temu, da imajo jajca lepo ceno.

Prvo pravilo je, da imaš pri majhnem gospodinjstvu malo kokoši. To je toliko, da v dobršnem delu hraniš živali z odpadki in ostanke hrane. Biti pa mora krma za kokoši čim različnejša, a nikdar pokvarjena. Dobro se da do za kokošjo pičo porabiti ostanke hrane. Biti pa mora krma za kokoši čim različnejša, a nikdar pokvarjena. Dobro se da do za kokošjo pičo porabiti ostanke krompirja, krompirjevi olupki, ostanke zelja, korenja, ohrovtva in kole-rabe, potem ostanke omak in kakšnega preživl-lavega mesa in hrustanca, skorje sira, kosti in vrsta drugih ostankov. Kostni moraš seveda zelo zdrobiti in jih pomešati z ostalo krmo. Dobra piča kokošim je dalje kri, ki jo dobiš pri mesarju. Razen krvi dobiš pri mesarju razne druge mesne odpadke, ki jih moraš zrezati, preden jih daš živalim. Če ti je mogoče, daj teh odpadkov kokošim vsak dan primerno količino, ker je to precej beljakovinska krma. Glavna hrana kokošim pa naj bo zdaj iz kuhanega krompirja in kuhinjskih ostankov. Na en kljun

naj te krme pride 70 gramov. Zraven dodaj še 20 gramov otrobov, a zvečer 30 do 40 gramov mešanice turščice, ječmena in ovs. Pa zelenjavo mora dobivati kokoš zdaj, ko si je ne more sama iskati.

Seveda bi tudi pšenica teknila kokošim, a to je v teh časih predragocena krma. Isto velja za rž, ajdo in tudi proso. Vsak rejec bo gledal na to, da bo kokoši čim ceneje, vendar pa zadostno krmil, ker se mu sicer prav gotovo ne izplačajo. Kdor ima o rejli kokoši le malo izkušenj, ve, da morajo kokoši dobivati zadosti najrazličnejše krme, a še ni gotovo, da bodo zaradi tega tudi že dobre jajčarice. Kokoš, ki rada stavka, kar spita in zakolji, ker ne moreš iz nje pod nikakim pogojem napraviti dobro jajčarico. Gospodinja, ki nima raznovrstnih odpadkov in ostankov na razpolago, pa stori najbolje, če se namesto reje kokoši loti reje kuncev, ki vsekakor za dobro uspevanje niso tako zelo izbirčni kakor kokoši in druga perutnina.

DVOJČKA

Gospa Medvedova je rodila dvojčka. Ko Francek opazi mala dečka, vpraša mamico: »Ali sta oba fantka naša ali sta samo na izbiro?«

Maurijeva:

Živa in mrtva

Roman

»Ti misliš, da sem ljubil Rebeko? Misliš, da sem jo ubil iz ljubezni? Vedi torej, da sem jo mrzil in da je bil najin zakon od prvega trenutka gnusna laž! Rebeka je bila gnusno, skozi in skozi pokvarjeno bitje. Nikoli se nisva ljubila, niti enega srečnega trenutka nisva preživela skupaj. Rebeka ni bila zmožna ne ljubezni, ne nežnosti. Saj niti ni bila normalna!

Irena je še vedno sedela na klopici, si objemala kolena in strmela v Andreja.

»Res je, da je bila zvita, prekleto zvita. Nihče, kdor jo je poznal, ne bi verjel, da ni to najljubnejša, najplemenitejša, najvdanejša žena na svetu. Nezmotljivo je vedela, kako mora s kom govoriti, da si pridobi njegovo naklonjenost.«

Hodil je po knjižnici sem in tja.

»Ko sem se oženil, mi je marsikdo rekel, da sem najsrečnejši mož pod soncem. Bila je razkošna, zabavna, popolna žena. Vendar se nisem mogel otresti nekega čudnega dvoma. Rebeka je imela nekaj v očeh... Prav kmalu, pet dni po poroki, sem jo izpregledal. Se spominjaš, kako sem te odvedel nekega dne na vrh planine nad San Remom? Hotel sem pogledati tisto mesto in obuditi v srcu spomin na tisti dan, ko je sedela tam, in mi s smehom pripovedovala o sebi. Pripovedovala mi je reči, ki bi se jih ne upal ponoviti nikomur na svetu. In tedaj sem spoznal, kaj sem napravil, s kom sem se oženil.«

Stopil sem k oknu in se zasmejal, da je Irena prestrašeno skočila pokoncu. »Andrej!« je zaklicala, »Andrej!«

»Malo je manjkalo, da je nisem ubil že tistega dne. Stala je na robu prepada in zadrževal bi en sam napačen korak. Tam, nad prepadom, sva napravila kupčijo. Vodila ti bom gospodinjstvo, je dejala. Če hočeš, si bom vzela k srcu tvojo drago Dubravico in napravila iz nje najkrasnejši dvorec v vsej deželi. Nisem je ubil. Vrnila sva se v mesto in v Dubravico. Dobro je vedela, da bom pristal na njen predlog, da bom rajši žrtvoval svoj ponos, svojo čast in srečo, kakor pa da bi dovolil, da bi ljudje komaj dober teden po najini poroki ob ločitvenem procesu izvedli za reči, ki mi jih je bila pripovedovala o sebi.«

Irena ga je poslušala, a ni vedela, kaj govori. Vedno in vedno iznova je ponavljala v sebi: »Andrej ne ljubi Rebekke. Nikoli je ni ljubil, nikoli! Niti enega srečnega trenutka nista preživela skupaj!«

»Preveč mi je bila pri srcu Dubravica.« je nadaljeval Andrej. »Postavil sem Dubravico na prvo mesto v svojem življenju. Nerač se spominjam tistih let. Teško mi je pripovedovati o njih. Živela sva v večni laži. Kakšno bedno, gnusno komedijo sva igrala! Pred prijatelji, pred služabniki, da, celo pred sorodniki. Vsi so zaupali Rebeki, vsi so jo oboževali. Spominjam se dni, ko smo imeli polno hišo gostov, ona pa se je z roko v moji roki sprehajala med njimi, z angelsko nedolžnim obrazom, zgodaj zjutraj pa se je odpeljala v mesto, v svojo jazbino, odkoder se je vrnila šele po petih dneh, o katerih ni mogla govoriti. Jaz sem pošteno držal najin dogovor. Nikoli je nisem izdal. Njen prekletiokus je napravil iz Dubravice to, kar je danes. Vsi ti krasni vrtovi, naš jutrnji salon dragoceno pohištvo — vse to je Rebekino delo. In tako sva živela leto za letom. Zaradi Dubravice sem vse to potrpežljivo prenašal. Ni me brigalo, kako živi v mestu, ker to ni moglo škodovati Dubravici. In prva leta je bila zelo obzirna. Polagoma pa se je začela vse bolj in bolj izpozabljeni. Vabila je svoje prijatelje sem v Dubravico — vsak teden enega ali dva — in jih je tako spretno pomešala med naše goste, da dolgo tega niti opazil nisem. V kolibi v zalivu jim je prirejala burne večerne pojedine. Posvaril sem jo, ona pa je le skomignila z rameni in rekla: »Kaj za vruga te to briga!« Opomnil sem jo, da se lahko sestaja s svojimi prijatelji v mestu, kolikor jo je volja, Dubravica pa je moja,

in tu mora veljati najin dogovor. Smejala se mi je. In potem je vrgla oko na siromaka Franka. Nekega dne je ubožec prišel k meni in mi dejal, da odhaja od mene, da si gre iskat službo drugam. Dve uri sva se prerekala tu v knjižnici, preden se mi je začelo svetlikati v glavi. Frank mi je vse povedal. Nепrestano ga je zalezovala in ga vabila k sebi v kolibo. Očital sem ji to, ona pa se je strahovito razburila, se odpeljala v mesto in ostala tam ves mesec. Ko se je vrnila, je bila vsa ponižna, in že se mi je zdelo, da se bo izpreobrnila. Tedaj pa sta prišla k nam Beatrica in njen mož, tedaj se je potrdila moja slutnja, da Beatrica nima rada Rebekke. Mislim, da jo je Beatrica s svojimi predirnimi, iskrenimi očmi kmalu izpregledala in zaslutila, da z Rebeko ni vse v redu. Viktor in Rebeka sta šla veslat, in ko sta se pozno popoldne vrnila, sem takoj spoznal, da se ga je Rebeka lotila kakor nedavno Franka. Nisem sicer govoril z Beatrico, a mislim, da je slutila, morda celo vedela, kakšno je v resnici moje življenje z Rebeko. Tudi Frank je takrat to že vedel. Imela je bratranca, nekega Fabra, ki se je navadil hoditi sem, kadar sem bil jaz z doma.«

»Poznam ga,« je dejala Irena. »Bil je tu, ko te takrat dva dneva ni bilo doma.«

»Ti si ga tudi videla? Čemu mi tega nisi povedala? Izvedel sem to od Franka, ki je po naključju videl tu njegov avto.«

»Nisem ti hotela omenjati tega, da te ne bi znova spomnila na Rebeko.«

»Da me ne bi spomnila na Rebeko? Sveta nebesa, kakor da bi bilo potrebno, spominjati me nanjo!«

»Hodila je s tem Fabrom v kolibo,« je nadaljeval Andrej, »in cele noči sta prebila tam skupaj. Znova sem jo posvaril. Dejal sem ji, da ga ustrelim kakor psa, če ga zagledam na svojem posestvu. Je to človek s temno-umazano preteklostjo... Skomignila je z rameni. Opazil sem, da je bila bolj blede in nemirna kakor običajno.«

»Nekega dne je spet šla v mesto,« je nadaljeval, »in se proti svoji navadi še istega dne vrnila. Nisem je pričakoval. S Frankom sva imela tega dne polne roke dela in ostal sem pri njem na večerji. Ko sem okoli pol enajste prišel domov, sem zagledal v veži njen klobuk in rokavice. Začudil sem se, da se je tako kmalu vrnila. Pogledal sem v jutrnji salon, a ni bila tam. Takoj sem vedel, da je šla v zaliv. In naenkrat sem začutil, da nič več ne morem prenašati to življenje, polno laži in prevar. Prišel je dan obračuna, pa naj bo že tak ali drugačen. Prišlo mi je na misel, da bi vzel puško in prestrašil tega človeka, da bi ju oba prestrašil. Šel sem k zalivu. Nihče v hiši me ni videl, nihče torej ni vedel, da sem bil doma. Že od daleč sem zagledal luč v kolibi. A na moje presenečenje je bila Rebeka sama. Ležala je na divanu in poleg nje je bil pepelnik, poln nedokajenih cigaret. Zdela se mi je čudna, kakor bi ne bila pri zdravi pameti.«

Takoj sem ji omenil Fabra, in ona me je molče poslušala. »Dovolj dolgo že živiva to ponižajoče življenje, a zdaj je temu konec, razumeš?« sem ji rekel. »Nič me ne briga, kaj delaš v mestu, živi tam s svojim Fabrom ali s komerkoli hočeš, toda tu ne! V Dubravici ne!«

Trenutek me je molče gledala, potem se je zasmejala: »A kaj, ko se mi prav tu hoče živeti po svoje!«

»Poznaš najin dogovor,« sem ji odvrnil. »Priznati moraš, da sem se pošteno držal najinega prekletega, gnusnega sporazuma, a ti si se me izneverila. Misliš, da lahko v mojem domu počne isto, kar v svojem mestnem brlogu. Dovolj sem bil potrpežljiv in sam Bog ve, Rebeka, da te zdaj poslednjič svarim.«

Vstala je, se leno pretegnila kakor mačka in rekla: »Prav imaš, Andrejček, zadnji čas je že, da začnem novo življenje.«

Bila je zelo blede in suha. Začela je hoditi po sobi z rokami v hlačnih žepih. »Si kdaj

razmišljal o tem,« je začela znova, »kako vražje težko bi bilo spuščati se v spor z menoj? Do sodnega spora, da se bova prav razumela, če bi se hotel ločiti od mene. Ali veš, da od vsega začetka nimaš niti najmanjšega dokaza proti meni? Da vsi tvoji prijatelji, da, celo služabniki, mislijo, da sva najsrečnejša zakonca na svetu?«

»A Frank, a Beatrica?« sem vprašal.

Začela se je glasno smejati. »Kaj bi mogel Frank izpovedati pred sodnijo proti temu, kar bi vedela povedati jaz? Kaj me tako malo ponaša? In Beatrica? Ko bi stala pred razpelom in bi morala priseči, bi jo pač vsi do zadnjega smatrali za čisto navadno ljubosumno žensko, katere mož je izgubil glavo. Ne, ne, Andrej, slabe ure bi doživel, če bi mi hotel kaj dokazati.«

Ustavila se je pred menoj, se klatila sem in tje in se mi v obraz smejala. »Mar ne veš, da bi imela lahko delo, če bi hotela prisiliti Opravilovo, naj priseže vse, kar bi hotela jaz? Za njo pa bi v slepi pokornosti prisegel istotako vsi ostali služabniki. Mar ne veš, da so vsi v hiši prepričani, da živiva kakor mož in žena? In kako jim hočeš dokazati, da to ni res?«

Sedla je na stol, bingljala z nogami in se mi smejala. »Se ti ne zdi, da sva preveč dobro igrala vlogo srečnega moža in žene?« Skočila je pokoncu in se z rokami v žepih postavila predme.

»Če bi imela otroka, Andrej, niti ti, niti nihče na svetu ne bi mogel dokazati, da otrok ni tvoj. Rasel bi tu v Dubravici in imel bi tvoje ime. In po tvoji smrti bi bila Dubravica njegova. Bi hotel imeti dediča za svojo ljubljeno Dubravico, kaj?«

Utihihnila je za trenutek, si prižgala cigareto in stopila k oknu. Začela se je smehljati in smejala se je, kakor bi se hotela večno smejati. »Moj Bog, kakšna komedija je vse to! Prejle sem ti rekla, da moram začeti novo življenje. Zdaj veš, čemu sem ti to rekla. Pomisli, kako bodo vsi ljudje okoli naju srečni! Dolgo smo že pričakovali kaj takega, gospa Paštrovičeva, bodo govorili. Verjemi, prav tako dobra mati bom, kakor sem ti bila dobra žena, in nihče na svetu ne bo nikoli izvedel resnice.«

Smeje se je obrnila k meni; eno roko je imela še vedno v žepu, v drugi je imela cigareto. Še tedaj, ko sem ustrelil, se je smejala. Kroglja jo je zadela v srce. Ni takoj padla. Trenutek je še stala in me gledala s široko odprtimi očmi in s smehom na ustih.«

Zadnje besede je govoril šepetaje. Njegova roka, ki se je je oklepala, je bila mrzla kakor led.

»Nisem vedel,« je utrujeno nadaljeval Andrej, »da priteče iz ustreljenega človeka toliko krvi. Dvakrat sem moral po vodo v zaliv, da sem opral tla v kolibi. Cele luže krvi so bile na tleh. Tedaj je že začel pihati močan veter. Odnese sem jo v čoln. Ura je bila gotovo že pol dvanajstih. Zunaj je bila črna tema. Veter je divje besnel. Odnese sem jo v kabino. Za čoln sem privezal sandolino in odveslal na morje. Skušal sem obpluti skalnato ožino. V tem nisem videl niti za prst pred seboj. Veter, ki je postajal čedalje bolj divji, me je naglo gнал proti čerem. Moral sem v največji naglici izvršiti vse. V nekaj minutah bi me lahko vodna struja in veter zagnala proti plitvini. S težavo sem dosegel kabino, odprl vse vodne ventile, da je voda začela vreti v kabino. V rokah sem imel kavelj — z vso močjo sem ga zagnal v leseno dno. Ena izmed desk se je razklala. Rebeko sem pustil na tleh. Potem sem zaprl obe okni in vrata kabine. Ko sem znova stopil na palubo, sem bil še kakih dvajset metrov od čeri. Zagnal sem v vodo vesla, rešilni pas in vrvi. Potem sem sedel v sandolino in začel veslati proti bregu. Gledal sem, kako je veter gнал čoln proti čerem, dokler se ni začel potapljati. Vesla in rešilni pas pa je voda odnašala dalje. Začelo je deževati.«

Andrej je umolknil. Pogledal je Ireno, potem je nadaljeval:

»In to je vse; ne vem, kaj bi ti mogel še povedati. Vrnil sem se domov, se splazil v spalnico in takoj legel. Veter je postal med tem še močnejši in še bolj je deževalo. Sedel sem v postelji, ko je potrkala Opravilova, ki je bila v skrbeh zaradi Rebekke. Zamišljeno je dodal Andrej: Čoln se je potopil preblizu obale. (Dalje)

Njuna skrivnost

Inženjer Ivan je bil končal svoje vsakdanje delo v tvorničnem laboratoriju. Prav za prav se je bil zamudil pri svojem delu mnogo dalje kakor po navadi, to pa zato, ker se mu nikamor ni mudilo in tudi ni vedel, kam bi se dal. Bil je namreč že dober teden slamanat vdovec. Vedno boleha žena mu je odšla za štiri tedne v daljino zdravilišče.

Ker ni bil takšen, da bi norel za vsakim krilom, se je brez žene dolgočasil. Za družbo mu ni bilo dosti.

Ko je tisti večer, bilo je v začetku junija, zapuščal tvornico, je že mrak padal na zemljo. Mahnil jo je počasi po gozdnem potu mimo hotela Tivolija v mesto. Pot skozi gozd je bila prijetna: hodil je sam in se prepustil milini toplega večera. Izza Ljubljanskega grada se je bila dvignila polna luna in v gozdu je bilo svetlo skoraj kakor podnevi.

Pri enem izmed ovinkov pa zdajci sreča mlado damo. Inženjer jo je spoznal in pozdravil:

»Dober večer, Ela!«

»Dober večer, Ivan,« mu je odgovorila prijazno.

Podala sta si roke in se začela po domače pogovarjati, saj sta bila stara znanca. Ela se je okrenila in spremljala inženjerja.

Ela je veljala za eno izmed najpremožnejših mladih dam ljubljanskih. Mladi moški vseh vrst so jo obletavali že dolga leta kakor večje električno luč, a zaman. Ela si je ohranila svojo svobodo.

Oče ji je bil trgovec. Pred letom dni ji je bil umrl in Ela je ostala sama s svojo materjo, ki ji je puščala popolno svobodo, ker je vedela, da je pametna hčerka, na katero se lahko zanese.

Ivan in Ela sta bila znanca iz otroških let. Njiju starši so stanovali pred dolgimi leti v isti hiši. Tudi pozneje, ko je bil Ivanov oče kot uradnik predstavljen v drugo mesto, se je Ivan skoraj redno, če se je vozil skozi Ljubljano, ustavljal pri Elinih starših.

Tiha želja obeh mater je bila, da bi postala oba mlada človeka enkrat zakonski par, in Ela sama je bila o tem prepričana. Ko je bila odrasla, je vzklikla v njenem srcu globoka ljubezen do mladega inženjerja. Toda usoda je hotela drugače...

Ivan je dobil službo v velikem mestu v tujini. Na Elo ni dosti mislil, videl je v njej le prijateljico iz otroških let, tovarišico, a nič drugega. Če mu je bila mati doma govorila, da se bo enkrat oženil z Elo, se je smejal: »Mama, nemogoče. Zdi se mi, kakor bi mi bila sestra.«

V tujini se je Ivan zagledal v lepo in bogato dekle in šest mesecev pozneje je bila poroka.

Ko je čakajoča Ela čitala v časopisih vest, je mislila, da bo ob pamet. Zdela se ji je, da se je ves svet podrli okoli nje. Bila pa je dovolj močna, da je celo nasproti materi skrivala, kako silen udarec je bil to zanjo.

Tri leta pozneje se je inženjer Ivan s svojo ženo preselil v Ljubljano. Kot star znanec je obiskal tudi Elo in njeno mater. Sprejem je bil prijazen. Ela se je znala mojstrsko obvladovati, on pa ni imel pojma, kako globoko ga je Ela ljubila.

Ko sta se srečala omenjeni večer v tivolskem gozdu je Ivan prvič odkril, da je Ela prav za prav lepa ženska. Njena govorica, njene kretnje so ga začele privlačevati. Opazil je iz Eline govorice, da to ni ona tovarišica iz mladostnih let, temveč mlada, lepa ženska, ki hrepeni po ljubezni...

Tedaj je v grmovju poleg njiju nekaj zašumelo in v strahu se je Ela stisnila k njemu, da je čutil nieno mehko toplo telo in nien vroči dih.

»Ne boj se, Ela, spodila sva zaica!«

Skoraj sta se dotaknila s obrazoma v tem trenutku. V mesečini je zazabil njene velike oči in sam ni vedel, kako so usta našla usta v divnem poljubu. Čisto brezumno jo je bil privlekel nase.

Zavila sta po stranski gozdni poti in začela iskati klop, da bi sedla. Nista je našla. Ko sta dospela do neke majhne jase s trato,

je Ela pogrnila na trato plašč, na katerega sta sedla.

Oba sicer pametna in razsodna človeka sta se prepustila naključnemu trenutku kakor čisto mlada zaljubljenca. Po dolgem poljubu ga je Ela prijela za roko, se mu zazrla v oči in začela pripovedovati. Govorila je dolgo. Povedala mu je vso zgodbo svoje nesrečne ljubezni do njega. Ivan bi bil pač ne poznal niti sence samoljubnosti, če bi ne bil od tega odkritosrčnega priznanja omamljen.

Ko sta se pozno v noč poslavljala pred njenim stanovanjem, je govorila Ela:

»Ivan, nočem imeti razmerje s teboj. Ti ljubiš svojo ženo in ona ljubi tebe. Prosim, da mi oprostiš...«

Ko je Ivan sam korakal proti svojemu stanovanju, mu je bila glava polna zmešanih misli. Bil je to zanj dogodek, ki podobnega še ni doživel. Bil ni kar nič zadovoljen sam s seboj, zato je bil potr. .

Minili so meseci. Ela je odpotovala v tujino. Dolga tri leta se ni vrnila domov. Ko je prišla, je privedla s seboj dekletce, staro

kakšni dobri dve leti. Tam v tujini je bila naletela na siroto brez staršev, je pripovedovala, in jo je vzela za svojo.

Kmalu po povratku v Ljubljano se je srečala z Ivanom. Pozdravila sta se ko stara znanca. Ivan je podal roko tudi deklici in si jo ogledal.

»Čisto je tebi podobna, kakor bi bila res tvoja,« je menil Ivan.

Ela se je zasmejala in zagonetno pogledala Ivana.

»Saj je tudi moja,« je zašepetala. »Moja je in pa še nekoga drugega... Kaj misliš, kdo je tisti drugi? Oprosti, Ivan, dete sem hotela imeti, dete od tistega, ki sem ga zmerom ljubila, a mi ni bilo ušojeno, da bi se z njim omožila. Oprosti, Ivan, da ti vse tako odkrito priznam... Tebi lahko povem, ker me ti pač ne boš izdal. Javnosti naj ostane vse skrito, omožiti pa se tako ne maram, ker ne morem dobiti tistega, ki sem si ga želela...«

Ko je Ivan stopal dalje, je bil v njem čuden občutek. S svojo bolešno ženo ni imel otrok in je bil misel na potomstvo že davno obesil na klin, zdaj pa je naenkrat izvedel za skrivnost, za čudno skrivnost, o kateri ni vedel, ali naj bi se je veselil ali ne.

N. K.

Kako je na najbližjih zvezdah

Na njih ni življenja, podobnega zemskemu življenju — Na Marsu bi človek, če bi imel dovolj zraka, lahko bliskovito tekel, na Jupitru pa bi se komaj premikal

Zamislite si, da ste na Marsu, ki je manjši od zemlje, in človek, ki tehta na zemlji 75 kg, bi na Marsu ne imel več ko 30 kg. Ako prehodi na zemlji človek pet kilometrov na uro, bi na Marsu prehodil tudi 15 km na uro. Na Marsu se človek ne utruji. Vendar pa bi vam gotovo bilo mraz: povprečna temperatura na Marsu znaša 25 stopinj pod ničlo, ponoči pa pade tudi na 60 stopinj pod ničlo. To pa še ne bi bilo najstrašnejše. To je mraz, ki ga človek še prenese. Toda na Marsu ni dovolj zraka, ki je tako potreben našemu telesu. Zraka je na Marsu tako malo, da ga za naše življenje še daleč ni dovolj. Življenje na Marsu je torej v našem pomenu besede nemogoče.

Pred nekaj leti ste lahko ob večerih videli zvezdo, ki je s svojo svetlobo prekosila vse ostale. Tudi ta zvezda je ena izmed tistih, ki so nam najbližje. Oddaljene so od nas komaj 600 milijonov kilometrov. Zelo je velika, največja od vseh zvezd odnosno planetov v solnčnem območju. Iz njegove snovi bi lahko napravili 313 krogel, velikih, kakor je naša zemlja. Ta velikan med zvezdami je Jupiter. Človek, ki tehta na zemlji 75 kg, bi tehtal na Jupitru 200 kg. Če bi se zanašali samo na svoje mišice, bi tam ne prišli daleč; utrudili bi se že po prvem koraku, ako bi ga sploh lahko naredili. Tudi na Jupitru ni zraka. Zrak tam nadomešča plin, ki je sestavljen iz amoniaka in metana. Ta plin je za nas strupen. Razen tega ni tam niti toplina preveč ugodna: znaša namreč povprečno 160 stopinj pod ničlo.

Še slabše razmere v tem pogledu vladajo na Saturnu, ki je samo 95krat večji od zemlje. Toplina je še nižja kakor na Jupitru in bele lise, ki jih lahko vidimo skozi velike daljnoglede na njem, so verjetno snežene. To pa ni sneg, kakršnega poznamo mi. To je amoniakov sneg, katerega toplina je nižja od 200 stopinj pod ničlo. Tu je sploh vsako življenje nemogoče.

Na Uranu, Neptunu in Plutonu so pogoji za življenje gotovo še slabši. Ako želimo odkriti ugodnejše pogoje, se moramo vrniti bliže solncu. Tistih 2000 zvezdic, ki krožijo okrog solnca med Marsom in Jupitrom, nam ni treba v ta namen niti raziskati. Tako majhne so, da je na njih vsako ozračje nemogoče.

Med zemljo in solncem sta še dve zvezdi, odnosno planeta: Venera in Merkur. Merkur sploh nima ozračja in toplina je na

njem neznosna. Tista stran, ki je obrnjena proti solncu, ima toplino čez 300 stopinj nad ničlo, nasprotna pa do 150 stopinj pod ničlo. Takšno razliko v toplini ne prenese nobeno živo bitje. Za solncem in mesecem je najsvetlejša zvezda našega nočnega neba Venera. Ta planet je po velikosti in sestavi snovi zelo podoben zemlji. Oviti je z gostimi oblaki, tako da ne moremo dobro opazovati njegovo površino. Tu so izpolnjeni vsi pogoji za življenje razen enega. Ozračju manjkata dve važni sestavini: kisik in vodne pare. Pri tem pa moramo vzeti v poštev dejstvo, da Venera v svojem razvoju še ni dosegla tiste stopnje, na kateri je danes zemlja. Kisik dado v veliki množini rastline, ki istočasno potrebujejo velike množine ogljikovega dioksida. Čez mnoga desetletja se bo Venera mogoče tako razvila, da bo sposobna za življenje.

POTEPINCEK

Jaka sreča potepinčeka, ki nese lonec mleka. Vzame mu lonec, izpije mleko in vpraša: »Potepinček, ali ti je hudo za mlekom?«

Potepinček: »Kaj mi bo žal, davi je v njem plavalna žaba.«

Jaka se razjezi, trešči lonec ob tla in vpraša: »Tako, fantek, ali ti tudi lonca ni žal?«

Potepinček: »Tudi ne! Bo pač naša stara mama brez nočne posode...«

V ŽIVALSKEM VRTU

Gospodična Danica stoji pred kletko: »Kako človeški izraz obraza ima! Kaj bi dejal ta gorila, če bi znal govoriti?«

»Rekel bi: Milostiva gospodična, jaz sem šimpanz!« reče skromno poleg gospodične stoječi mož.

SUMLJIVA POMOC

Mati (sinčku): »Zapomni si: kdor laže, tudi krađe!«

Oče (novinar): »No, tako hudo pač ne bo...«

LJUDOŽRC

A.: »Kaj je zamorec, ki požre človeka?«

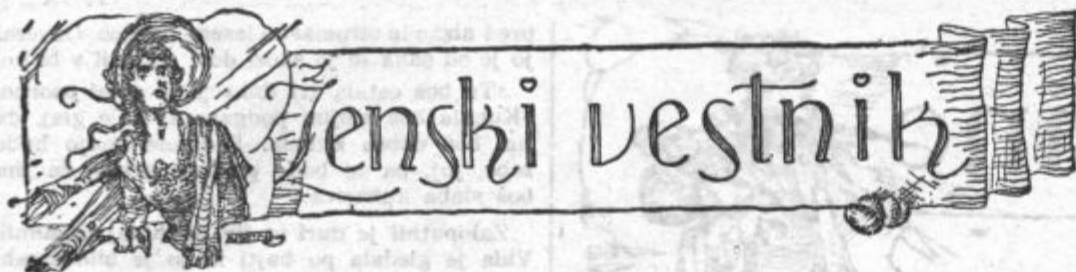
B.: »Sit.«

A.: »Če pa požre svoje starše?«

B.: »Sirota.«

A.: »A če poje še svoje brate in sestre?«

B.: »Potem pa postane glavni dedič...«

Za kuhinjo

Redilnost naše hrane. Meso je dober došašalec beljakovin, sicer pa manj vredno hranivo, ki celo škoduje, če ga preveč ješ. Tako pravijo mnogi zdravniki. Mleko je samo za dojenčka odlično hranivo. Po novih dognanjih ima premalo železa. Zato potrebuje dodatka v presnem sočivju, zelenjavi in sadju, ki so priporočljivi tako za odraslega človeka kakor za doraščajočega otroka. Kokoške jajce kot hranivo tudi nima tako velike vrednosti, ki so mu jo pripisovali včasih. Kruh je važna sestavina naše hrane. Vendar nujno potrebuje dodatkov v obliki krompirja, sočivja in sadja. Krompir donaja tudi malo beljakovin. V njem je obilo ogljikovih hidratov. Z dodatkom masti in sočivja je krompir zdrava hrana. Sočivje izgubi s tem, da se opari, dobršen del svoje hranilnosti. Zato je treba vodo, v kateri se je kuhalo, porabiti. Sol je treba rabiti zmerno, več ko sedem gramov na dan utegne škodovati. Zlasti dražijo hudo slane jedi obisti.

Krompir je za kruhom najvažnejše hranivo. Sestoji po večini iz vode, škroba in iz manjših količin beljakovin in tolačje. Njegov pomen je v tem, da ga jama kot prikuho mesu in sočivju; krompir polni želodec in pospešuje izpraznenje črevesja. Če mu dodamo masti, se njegova redilnost zveča. Ljudje, ki nagibajo k debelosti, naj krompirja ne uživajo, ker škrob pospešuje debelost. Nezrel krompir povzroči črevesni katar. Krompir, ki dolgo leži, začne poganjati. V teh kalem je hud strup santonin. Zato je treba tak krompir, preden ga denes kuhat, dobro obrezati.

Žabja juha. V razbeljenem maslu sprazi drobno srezani peteršilj, malo čebule in 10 do 12 žabjih krakov in duši. Ko so noge mehke, jih vzemi iz masti, deni v mast dve žlici moke, zrumeni, zalij z vodo, v kateri si kuhala grah, karfiolo ali drugo zelenjavo, zreži žabje krake v koščke in vse pusti vreti dobre četrt ure.

Polje je kupiti slanino kakor svinjsko mast. Slanine in svinjske masti danes ne dobiš brez nakaznice. Če se ti nudi priložnost, da izbiraš med slanino in mastjo, vzemi rajši slanino. Slanino pa potem sama doma rastaviš in imaš dobro mast.

Koristni nasveti

Sredstvo za odpravo ščurkov. Zmešaj smleatega boraksa z enako količino sladkorja v prahu in te mešanice natrosi na prostor, kamor prihajajo ščurki, najbolje pred njihova izhodišča. Boraks se v želodcih ščurkov strdi in miruča pogine. Ponovi to večkrat in mrčesa se boote znebš.

Sredstvo iz káva odpraviš, če zdaj pa zdaj vržeš vanj kos sode in pustiš, da teče voda čezanj. Na ta način očistiš cevi nesnage in izliv ne bo več smrdel.

Težko omare laže premakneš, če jim pod noge podložiš mokre krpe.

Zlato čistiš na ta način, da jo namočiš v navaden spirit in jo osušiš, odnosno drgneš s svilnatim papirjem. Posebno zatemnele veržice lahko drgneš z olupljeno čebulo ali s stolčeno kredo in jo potem drgneš s kosom jelenje kože, ki ji vrne svetli blesk.

Kako čistiš parkete. Najboljše sredstvo za čiščenje parketov je mešanica voska in bencina. S to mešanico lahko namažeš parkete in jih potem drgneš s trdo ščetko. Krivo je mnenje, da je treba parkete močno namazati, zakaj če je v deščicah preveč maščobe, se vkljub drgnjenju s krtačo ne bodo svetili. Dobro je tudi, če zbriseš parkete s kako volneno krpo.

Glavnik in krtača za lase se hitro zamažeta in dobra gospodinja ima vsakih šest tednov z njimi posla, da jih očisti. To storimo najlaže, če namočimo glavnik in krtačo v mlačni vodi, kateri smo primešali nekaj salmijaka. Salmijak odstrani maščobo. Krtačo lahko drgnemo z milom in jo na to dobro izplaknemo.

Domači zdravnik

Kako se varuješ bacilov

Zelo staro je pravilo, da je snažnost podlaga zdravstva. S tem pa nikakor ni rečeno, da se moraš bacilov bati bolj kakor živega vruga. Vse bacile s sveta pregnati je nemogoče. Bati in varovati pa se jih je treba s pametjo, zakaj človeško telo, ki daje bacilom hrano, jih pomaga širiti in s tem škoduje zdravju. Ker vratu, sluznic in notranjih delov ni mogoče čisto obvarovati bacilov, zato samo zunanja snažnost ne zadošča. Pameten način življenja utrdi človeka pred bacili, vsak pretiran strah pa je nepotreben. Glavno je, da se vsakokrat umiješ, kadar prideš domov.

Prva pomoč nezavestnim. Nezavestnemu položi glavo nizko. Odpni mu obleko, zlasti kjer mu je tesna. Ležati mora nezavestna oseba v prostoru s čistim, hladnim zrakom. Poškropi nezavestnega po obrazu in prsih z mrzlo vodo in mu daj poduhati salmijaka. Ko se zave, mu daj za okrepcilo požirek žganja, črno kavo ali čaj. Daš mu lahko tudi nekaj Hofmannovih kapljic na sladkorju.

Kako se znebiš nahoda. Včasih se nahoda ne moreš znebiti. Najboljše zdravilo zanj je toplota, in sicer mnogo toplote. Najboljša je toplota v postelji in topli mokri obkladki na vrat in glavo. Dobro pomaga tudi vdihavanje evkaliptovih par. Evkaliptovo olje dobiš v vsaki lekarni. Vliješ ga po kapljicah v vrelo vodo in vdihavaš eterične pare. Tako se nahoda najhitreje iznebiš.

Mazilo za potne noge. Namaži noge s petodstotno do desetodstotno formalinovo raztopino osem dni vsak dan zjutraj in zvečer, po tlej osem dni enkrat na dan, pozneje pa vsak teden enkrat. Učinek ne izostane.

Gospodarski drobž

Pognojite sadnemu drevju z gnojnico! V marcu je najboljši čas za gnojenje sadnemu drevju z gnojnico. Gnojnica se v sadjarstvu mnogo uporablja in je odlično gnojilo, če z njo pravilno ravnaš. Ker pa ima gnojnica v glavnem le dušik in kalij, je potrebno fosfor nadomestiti z dodatnim gnojenjem s superfosfatom ali Thomasovo žlindro. Superfosfat se lahko zmeša pred uporabo z gnojnico, in sicer na 100 litrov razredčene gnojnice en kilogram superfosfata. Tudi lesni pepel je primeren gnojilni dodatek in zlasti ugodno vpliva pri starejšem drevju. Thomasova žlindra pa se ne sme istočasno z gnojnico mešati ali istočasno uporabljati. Najboljše je gnojenje z gnojnico ob deževnem vremenu. Pod kapom krone in na njegovi zunanji strani se napravijo 30 do 40 centimetrov globoko luknje z železnim drogom, v katero se potem vlije gnojnica. Nekateri pa gnojnico polivajo kar po travnatih ruših, kar je zlasti dobro v bolj propustnih tleh. Namesto gnojnice lahko uporabljate tudi umetna gnojila v tekočem stanju. Vsak sadjar bo gledal na to, da mu bo v zdajšnjih časih sadovnjak čim bolj obrodil.

Obilni in dolgo ležeči sneg je škodljiv ozimni. Dolenjci pravijo, da je zavoljo tega ozimna marsikje zginila. Če se je kje to zgodilo v večji meri, bo morda kazalo tam posejati jara žita ali kaj drugega, da bo zemlja obdelana za olajšanje prehrane. Seveda bo s semenom težava. V tem oziru bi potrebovali dolenski kmetje pravočasnih strokovnih nasvetov.

Vprašanje semenskega krompirja. V letošnji ostri zimi je zmrznilo mnogo krompirja, zato bo s semenskim krompirjem težava. Ker kaže v zdajšnjih razmerah saditi čim več krompirja, bo potrebno poskrbeti za dober in zdrav semenski krompir, katerega bi lahko dobili tudi taki, ki doslej sploh niso krompirja sadili. Ker se bliža čas obdelovanja polja in bo kmalu treba tudi saditi krompir, je skrajni čas za te zadeve. Vprašanje prehrane sili, da bi se naši kmetje začeli zanimati za sajenje ranega krompirja, kar je v teh časih važno.

Proizvajalci morajo oddati vso volno nove letine. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove je objavilo, da bo z uredbo, ki bo objavljena v kratkem, ukinjena za vso dobo trajanja vojne pravica priznana z zakonom, da si smejo pridelovalci volne pridržati po dva kilograma volne na osebo za družinske potrebe. Z novo uredbo bodo morali pridelovalci volne novo letino oddati v celoti najkasneje 20 dni po striženju.

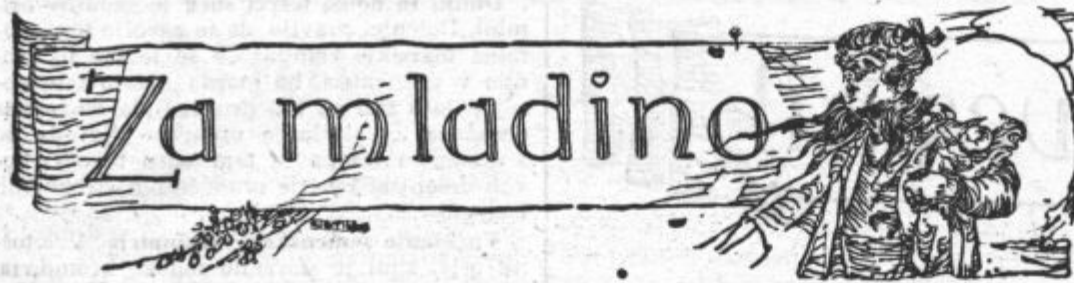
Analiza dolenskih vin. V februarju se je izpolnila želja dolenskih vinogradnikov in je vinarsko nadzorništvo v Ljubljani začelo v glavnih dolenskih vinarskih središčih analizo vin. Doslej se je izvršila analiza vin že za občine Kostanjevico, St. Jernej, Orehovico, Sv. Križ pri Kostanjevici, Novo mesto, Mirno peč, Prečno, Sv. Peter pri Novem mestu, Smihel-Stopiče, Brusnice, Toplice, Smarjeto in Belo cerkev. Razen v teh občinah se bo vršila analiza domačih vin tudi v ostalih vinarskih središčih novomeškega okraja, in sicer: 12. marca pri Devu v Mokronogu, 13. marca pri Prijateljstvu v Tržišču, 14. marca pri Jakliču v St. Rupertu, 26. marca v Mirni in 27. marca v Mirni peči. Vinogradniki, ki želijo imeti svoja vina analizirana, naj en dan pred prihodom komisije oddajo na določenem zbirališču po pol litra vsake vrste vina in označijo na steklenicah svoje naslove in vrsto vina. V analizo se sprejemajo samo pristna vina, v nobenem primeru pa ne samorodna vina in mešanice. Vsi, ki bodo oddali vina v analizo, bodo prejeli za vsak vzorec vina posebno spričevalo. Vinogradniki iz zgoraj omenjenih občin se pozivajo, da se polnoštevilno odzovejo pozivu vinarskega nadzorništva.

Cene vina se ne v Italiji ne smejo izpremeniti. »Eco di Roma« poroča, da so pristojni činitelji nedavno ponovno naglasili, da se uradno določene cene vina ne smejo spremeniti. Da se bo doseglo spoštovanje zadevnih predpisov, bodo uveljavljeni odločni ukrepi, med katerimi bo tudi prisilna oddaja vina.

Razmerje med številom moških in žensk na svetu

Na splošno je na svetu več moških kakor ženska, čeprav ne manjka tudi takšnih dežel, kjer imajo ženske večino. Na podlagi najnovejših podatkov je Kitajska tista dežela, kjer imajo ženske na svetu največjo večino. Na vsakih 1000 Kitajcev pride povprečno po 1139 Kitajk. V Rusiji je razmerje med številom žensk in moških 1103 proti 1000. Anglija ima tudi povprečno dosti več žensk kakor pa moških. Na vsakih 1000 moških pride tam 1088 žensk. V Franciji je razlika med številom moških in žensk samo še 72, v Nemčiji 58, v Turčiji pa 36. Tako je v deželah, kjer prevladujejo ženske.

Med deželami, kjer imajo moški večino, pa so med drugimi tudi Zedinjene države, kjer pride na vsakih 1000 moških le 876 žensk. Moški so potem v večini tudi na Irskem, v Bolgariji in na Japonskem. Rekord ima v tem oziru otok Java, ki je prav zdaj stopila v središče svetovne pozornosti. Med tamkajšnjim prebivalstvom pride na vsakih 1000 moških povprečno le 888 žensk.

Zajka jo je rešila Križavčeka

Ljudska pripovedka

Samo dvajset korakov je bil oddaljen od Vidine domačije gozd, ki se je vzpenjal ob strmih gori prav do sivih pečin na vrhu, koder je ležal sneg, ki ni skopnel niti poleti. Ta gozd se je zdel Vidi tako čudovit kakor nobena reč na svetu: poleti se je svetil v solčnih žarkih in šumel in žuborel, kakor bi bil živ in bi se po njem izprehajalo tisoč krasnih bitij, ki jih pa človeško oko ne more videti. Pozimi pa je zapadel debel sneg, ki se je svetil in lesketal po smrekovih vejah in je Vida resnično mislila, da gori po vsej gori tisoč in še več svečic, ki so jih vile užgale svojim nevidnim gozdnim prebivalcem.

Vidi se je srce zasmejal in rdeča lica so ji zažarela, ko je skozi okno zagledala krasoto, smejočo se nad zagorskim gozdom. Prijela je za sanke, pa se je napotila naravnost proti gozdu. Vedela je pač, da v tem gozdu ni vse tako kakor po drugem svetu in se nemara skrivajo po njem skrivni čari, ki so včasih za človeka dobri, včasih pa slabi.

A Vida se ni bala prav ničesar. Lahkotno je stopala po polzkem klancu, zavila je v gozd in če bi je ne bilo sram, bi bila zavriskala prav glasno. Ker tega ni hotela, je zapela najlepšo pesem, ki so se je bili naučili v šoli. Smreke so nizko sklanjale veje, blesteče se v solncu in snegu, ki ga je bilo prav včeraj padlo za slabo ped. Pot še ni bila prav nič izhujena in zato se je Vidi vdiral. Pa ji ni bilo mar tega, posmejala se je in rekla: »Joj, kaj ta sneg! Komaj do gležnjev mi sega, pa bi se ga bala? Hih, še škrteljček bi se ga ne ustrašil, z brado bi pomignil in se smejal, kakor se jaz zdajle smejem.«

A glej, v goščavi je tedaj zavekalo žalostno in pritajeno in Vida je ostrmela. »Nemara se

je res škrteljček vdrl v sneg in ne more nikamor,« je pomislila in stopila v grmovje. Zagledala je drobnega in majcenega zajčka, ki se je bil zapletel v nastavljeno zadrgo in je vokal in klical mater. Vidi se je zasmilil; naglo je razmotala zadrgo in dvignila zajčka na svoje roke. A že je priletela od nekoč velika, velika zajkla. Zajček jo je zagledal, pa se je Vidi zmuznil iz rok. Skočil je zajki na hrbet, zajka se je zasukala in že je ni bilo nikjer več.

»O, glejte, kaj pa je bilo to?« se je začudila Vida, a se skoro ni utegnila prav čuditi, zakaj še tisti trenutek jo je nekdo prav trdo pograbil za roke in ko se je ozrla, je zagledala tršatega človečka z debelimi, zabuhlimi lici in dolgimi kakor les trdimi rokami. Človečku so se svetile grde, škilaste oči v silni jezi, da se ga je Vida morala bati.

»Čemu me stiskaš tako nemilo za roke?« ga je vprašala. »Pusti me, ker si grdobec.«

»Hoho,« se je posmejal človeček zlobno. »Križavček sem, Križavček zato, ker imam križaste oči. Kaj me ne poznaš? Tečen zajček se je ujel v mojo zadrgo, ti si ga pa izpustila. Zato pa tebe povežem v zadrgo, hoho, zato, ker sem Križavček.«

In res je vrgel zadrgo okrog Vide, pripel jo k njenim sankam, a okrog pasu ji je zamotal vrv, da je bila čisto uprežena v sanke. Sam je pa sedel na sanke, potegnil za vajeti in zavpil: »Hijo! Potegni in teci!«

Vida je morala potegniti za sani in teči po klancu navkreber. Pač se je hotela upirati, pa ji ni vse prav nič pomagalo. Vlekla je možička višje in višje po zamotanih stezah, kamor jo je sukal hudobni Križavček. Bila je že vsa odrevenela in uspehana, ko jo je Križavček ustavil

pred nizko in siromašno leseno bajtico. Odvezal jo je od sank in jo skozi duri potisnil v bajto.

»Tu boš ostala tri dni,« ji je velel osorno. »Kuhala boš mojim podganam. A le glej, da jim boš dobro kuhala. Podgane imajo hude zobe, joj, pa te bodo pošteno grizle, če jim boš slaba kuharica.«

Zaloputnil je duri in jih od zunaj zapahnil. Vida je gledala po bajti in jo je bilo strah, zakaj iz vseh kotov so se vsipale grde, debele podgane in se zaganjale vanjo. Otepala se jih je na vso moč, a ji ni pomagalo prav nič. Podgane so ji začele lezti po obleki in ji skakati po ramah in že jo je ena ugriznila v lice.

»Jojmene!« je zajokala Vida in skočila k nizkemu ognjišču, kjer je gorel ogenj. Naglo je pristavila k žerjavici lonec vode in ga pokrila s pokrovom. Podgane so poskakale z nje, postavile se okrog in okrog nje in jo gledale z bleščočimi očmi. Vida je pa jokala, ker se je resnično bala podgan, in je ugibala: »Oh, kaj naj skuham podganam? Oh, kako naj jim kuham, ko pa ne znam nič kuhati?«

»Škrep, škrep, škrep,« je začelo škrtati zunaj po stenah. In že je Vida zaslišala glas, ki je prijazno govoril: »Ne boj se! Križavček se zdajle hudobno smeje visoko v gori. Ker si ti rešila mojega majcenega zajčka, nas je sto zajcev zdaj zunaj okrog bajte. Pregrizli bomo stene in podrli bajto, veš, zato, da te rešimo, ker si ti rešila mojega zajčka.«

Škrtanje je bilo tako silno, da se je bajta kar tresla. In že se je prelomila stena in tropa zajcev je planila v bajto. Preplašene so se podgane razbežale in so bežale sam bogve kam v zasneženi gozd. Zajka je skočila k Vidi in jo potisnila do sank. »Upreži me, da te urno popeljem domov,« je velela. »Podgane beže zdaj k Križavčku in mu povedo vse. Joj, ne bilo bi dobro, če te dohitijo.«

Vida je storila vse, kar ji je zajka velela. A še ni sedela prav dobro na saneh, že se je podrli vsa bajta, ker so jo zajci pregrizli do dobrega. No, uprežena zajka se je spustila v dir in je bežala, da je Vidi zapiralo sapo in oči. Še preden se je prav zavedla, je že bila pred domačo hišo, kjer je izpregla zajko.

No, zajka ni rekla besedice in se je naglo okrenila in zbežala nazaj v gozd, ker je na dvorišču Sultan hudo zalajal. Vida se je zasmejala od veselja in je tlesnila z rokami. »Križanček je hud,« je rekla. »Pa me le niso

Po Steubnu

13

O ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopoltnih otrok v indijanski vasi

Vrhovni poglavar Kornstak je bil videti naenkrat pomajen. Nič več ni bil tako resen in dostojanstven. Bilo je še dovolj ognja v njegovih žilah. Zdejci je Kornstak poskočil in zavpil s svojim mogočnim levjim glasom:

»Mali lovec lahko gre na lov z našim rodom kadar hoče in kjer hoče. Vsakdo sprevidi, da je Mali lovec velik lovec!«

Da, Kornstak je bil znamenit mož. Navdušenje mladine ga je potegnilo s seboj. Vedel je, kako je treba nagraditi pogum in lovsko spretnost. Bil je bojevnik, ne samo avolasi poglavar svojega naroda.

Kdor zna z enim samim strelom podreti konja in je s svojim lokom tako zanesljiv kakor tale kliukec, ki tiči suhljat in upognjen na svojem konjiču, temu tudi za bivola ne bo treba nič več kakor ena sama strelica.

Množica je to razumela, glasnik vsega rodu takisto in mladi gorski levi tudi — in tudi Mali lovec je razumel, kajti zdaj se je sprostil pravcati vihar navdušenja, ki je zasenčil vse, kar se je bilo prej godilo. Kornstak sivi volk, ki so se ga vsi bali, je mlademu fantu podelil čast bojevnika.

Strelica, tako se je poslej imenoval Mali lovec, kajti potreboval ni nič več kakor eno samo strelico, da podre žival ali sovražnika. Njegova edina strelica je udarila vselej na

ravnost v srce. Zarečih oči je skočil mladenič s konja in pohitel k svojim prijateljem, ki so ga prejeli z divjim vpitjem. Ko se je vihar polegel, se je tekmovanje nadaljevalo. Rod mladih gorskih levov je bil zmagovit daleč nad drugimi. Niti ene zmage niso prepuštili kakemu drugemu rodu. Po večini je zmagal Tekumze. In po večini je tudi drugi zmagovalac bil iz rodu mladih gorskih levov.

Slednjič so prišle na vrsto preizkušnje vztrajnosti. Kdor je ni prestal, ga niso priznali za zmagovalca. Fantje, ki so dosegli prvo, drugo in tretjo nagrado, so morali prestati tri preizkušnje.

Posedli so v krogu, sredi kroga pa so prižgali ogenj. Prinesli so jim suho, borovo igličje. Vsak fant je moral iztegniti obe roki z dlanjo zgoraj. Na vsako roko so položili tri iglice. Glasnik je šel s tanko suho gorečo trsko od dečka in previdno prižgal igličje. Iglice so kratko zagorele, plamenček je šinil po vsaki iglici in ugasnil. Skeleč pepel je ostal na rokah fantov. Po dva glavarja sta opazovala slehernega mladeniča. Kdor je od bolečine spačil obraz, je bil takoj izključen.

In spet je šel glasnik naokrog. Z ostrim nožem je slehernemu fantu dvakrat zarezal meso na nadlehtju, vtaknil je konjico noža v prvo zarezo, da je pogledala pri drugi na dan. Potem je potegnil tanko čisto trsko pod

nožem, izvlekel je nož in pustil trsko v rani tako, da je bila v sredini prekrita od mesa in kože, obe konici pa sta štrleli na dan pri obeh zarezah. Fantje so nakremženih obrazov prepevali neko starinsko pesem. Njihovi tovariši iz vsega rodu so stali naokrog in so prepevali z njimi, ropotali so s svojimi glasbili, vpili in tulili. In ko je glasnik prišel do poslednjega zmagovalca in je potem pri prvem previdno odstranil trsko iz roke, se spet nobeden izmed mladih zmagovalcev ni izdal. Res je ta ali oni silno glasno prepeval da bi premotil lastno bolečino, toda to je bilo dopuščeno.

Lenka se je pri tej preizkušnji z levico oprijela desnice. Bila je na smrt bleda, toda z vsem naporom svoje volje se je zbrala, ko je videla, da jo zasmehljivo opazujejo nekateri rdeči papuzi. Hotela jih je prepričati, da lahko tudi deklet prenese bolečine. Kar naenkrat se je v njej zdramil ponos in bahavost nasproti docela ali polnagim pobičem, proti tem rjavim bratcem. Hotela jim je dokazati, da zmore belo deklet najmanj vse tisto, kar prenese takle rdeč, dolgolas Indijanec. In je vzdržala, čeprav se je domala onesvestila. Da vzdržala je. Najhujše je bilo, ko je glasnik potegnil trsko izpod kože.

Potem so prišli čarovniki z gosto tekočino iz drobno nasekljanih in zmečkanih rastlin. To je bila zelena kaša, s katero so pomazali rane. Bolečina je skoro takoj popustila. Otroci so si privežali velike hladilne liste neke traviške rastline tja, koder so imeli rane na gosto pomazane, nato so se ponovno pripravili za tretjo in poslednjo preizkušnjo, ki je bila najhujša. In prav ta preizkušnja je bila nepričakovano prekinjena.

Križanka

	1	2	3		4	5	6
7					8		9
10				11			
		12					
	13					14	15
	16		17		18		
			19				
20							21
22							23
24							

Vodoravno: 1. Mesto ob Muri. 7. Divji narod iz zgodovine, za katerim je izginila sled. 8. Kdor je zmeden, rad to dela. 10. Pridatna jed k mesu ali kaki drugi bolj gosti jedi (pet črk) + stara ploskovna mera. 12. Moško krstno ime. 13. Osebni zaimek. 14. Pritrdilnica. 16. Druga beseda za paznika. 19. Latinski pozdrav. 20. Voda s strehe se zbira vanj (štiri črke) + ogenj v pepelu to dela (tri črke) + vez-

podgane, čeprav jim nisem skuhala niti kroga. Oj, pa je Križanček samo gobezdav in grd dedec.

Ne vem, kaj je Križavček rekel, ko je videl raztepane podgane in svojo podrto domačijo. Pravijo, da je pobegnil iz našega gozda, ker ga je bilo vendarle sram, da so ga nazadnje ugnali siromašni zajci. Če pa ljudje tako pripovedujejo, bo pa že res in jim verjamemo.

J. V.

Zdajci se pojavi na tekmovališču Usnjena ustnica. Čvrsti, četudi hromi stavec izprva ni hotel priti k tekmovalju; njegovo žalovanje in ogorčenje je bilo preveliko. Pa mu je prišlo na uho, da živita v rodu Mze-pase dva bela otroka in da sta se celo udeležila tekmovalj — to je starca strahovito ujezilo. V leseni nosilnici se je dal prenesti pred glavare in je tam ležal negibnega obraza, iz katerega so sijale samo ostre rjave oči, ki so sokolje bistro opazovale, kaj vse se tu godi. Usnjena ustnica je bil blizu osemdesetih let, toda v njem je bila strnjena vsa odpornost njegovega rodu. Videti je bil kakor mumija suhljat in izsušen, toda še dvajset let pozneje ni bil prav nič drugačen, še dvajset let pozneje ni bila njegova volja, njegova jeza in srditost nič manjša kakor zdaj, le glas mu je polagoma močno opešal. Tokrat pa je imel še oči, ušesa in grlo kakor vsi drugi bojevniki in lovci in se je vsega trojnega hotel tudi odločno poslužiti. Na tekmovališču so medtem uredili majhno pripravo. V primerni razdalji so zabili v zemljo dva kola, ki sta bila zgoraj viličasta. Na vilice obeh kolov so pribili tretji kol in ga privezali z usnjenim pasom. Vse skupaj je seglo fantom do prsi.

Nekateri možje so prinesli šop smrekovih vej, ki so bile za palec debele in dolge nekaj nad meter. Na njih je bilo še vse igličje in goste vejice. Po tri takšne veje so bile zvezane na spodnjem koncu, kjer jih je bilo treba prijati.

Prvi je nastopil Tekumze. Ves njegov gornji život je bil gol (večina fantov je nosila le pas in kratko živalsko kožo, ki so jo potegnili med nogami navzgor in jo zadaj zataknili za pas kakor spredaj. Krojači torej pri Indijancih

nik. 22. Kvartopirski izraz. 23. Prislov časa. 24. Del voza (tri črke) + nikalnica (dve črki) + pripadnik divjega naroda iz zgodovine.

Navpično: 1. Alkoholna pijača. 2. Pripadnik naroda v Indokini. 3. Okras in ponos z eno besedo. 4. Nad kletjo je. 5. Nespretna tako označuješ. 6. Turški gospod ali gospodar. 7. Pri nas je več krajev, ki imajo to ime. 9. Vprašalnica. 11. Pripadnik majhnega naroda na Balkanu. 13. Vsakokrat z drugo besedo. 15. Domače zdravilo za rane. 17. Židovski duhovnik. 18. Smešna žival, ki se tudi udomači. 20. Lačne živali to delajo. 21. Človek, ki izgubi pamet, je tak.

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	a	a
2.	c	c	d	d	e
3.	e	e	i	i	i
4.	i	k	k	l	l
5.	n	n	o	t	t
	1.	2.	3.	4.	5.

Vodoravno in navpično: 1. Kmetijsko orodje za rabo pri pluzu. 2. Skupina dni. 3. Žensko krstno ime (manjševalna oblika). 4. Oseba iz Smetanove »Prodane neveste«. 5. Letopis s tujo besedo.

Skrit naslov

o v o s s u k o d e k a s
o t a o i a p t r a t a n

Če v navpičnih vrsticah postaviš namesto pik ustrezne črke, dobiš iz novih črk naslov znamenite Prešernove pesmi.

Stopnice

.	.	a	l	t	1.
.	.	a	l	t	2.
.	.	a	l	t	3.
.	.	a	l	t	4.

1. Starogrški izdajalec. 2. Zelo star izraz za prodajo tobaka. 3. Kos stare greneče slanine

niso imeli dosti opravka, kajti oblačila indijanskih fantičev so bila tako poenostavljena kakor najpreprostejše kopalne hlačke današnjih mladih kopalcev. Tekumze je torej nastopil, poprijel je z obema rokama prečno palico, nagnil se je naprej — in zdaj ga je poleg njega stoječi bojevnik z vso močjo tako dolgo udrihal po hrbtišču, da je imel namesto smrekovih vejic le še tri kratke štrklje v rokah.

Čarovnik je zdajci dvignil roko

Čarovnik, ki je stal na drugi strani poleg fanta, je zdajci dvignil roko in mož je prenehal z udarci.

Mladenič ni niti črhnil od bolečin. Pri prvih udarcih se je nekajkrat lahko stresel, toda nato je izbočil hrbet in se uprl ob tla ter se ni

je tak. 4. Deček-pevec, ki še nima moškega glasu

Posetnica

Dana Nigoj
Sp. Prodi

Zeno v takšnem svojstvu si želi vsak zakonec Kai je ta žena?

Rešitve ugank iz št. 10. Križanka: vodoravno: 1. Vrhnika, 5. kij, 6. Una, 8. Olaf, 10. klas, 11. Hvar + lan, 12. krpa, 14. Tisa, 17. činčila, 21. buča + Eva + ko, 22. kaj, 23. amo; navpično: 1. Vilhar, 2. rjav, 3. kula, 4. ananas, 5. ko, 7. as, 9. fara, 10. klet, 13. priča, 15. islam, 16. oče, 17. čuk, 18. naj, 19. iva, 20. ako. — **Stopnica:** 1. ravnina, 2. mravlja, 3. zdravje, 4. odprava, 5. nezdrav. — **Čarobni kvadrat:** 1. kolo, 2. obad, 3. Laze, 4. oder

HLAPEC JUR

Posestnik Brezar je imel hlapca Jurja, ki je bil nekoliko omejen. Nekoč ga je poslal v gostilno z naročilom za čevljarskega mojstra Smolarja. Kmalu se je hlapec vrnil ves upehan in zasopel.

»Ali si ga našel?« ga je vprašal gospodar. »Sem,« mu je odgovoril hlapec. »Ampak tisti gospod se ne imenuje Smolar, Strehar se piše; pa tudi ni čevljarski, temveč kleparski mojster.«

DIVJAKI IN OGLEDALO

Divjak, bivajoč v pragozdu je našel košček ogledala. Zagledal je v njem svoj obraz in zamrmral: »Ubog! moj pokojni oče.« Odnese! je čudno steklo domov in ga skrnil v kotu svoje kolibe.

Nekega dne pa je njegova žena našla ta košček ogledala. Pogledala je vanj in vzkljnila: »To je torej tista grda baba, ki zdaj moj stari lazi za njo.«

LAHKA ODPOMOČ

Vera: »Mila, ali že veš, da se je tvoj Milan včeraj oženil? Rad bi zdaj končal razmerje s teboj in ti dal za spomin kakšno darilo. Meni je rekel, da mu je na tem, da to darilo ne bi spominjalo na zvoneče novce.«

Mila: »Temu je lahko odpomoči! Reci mu, naj mi pošlje kar bankovce!«

več ganil niti za las. Tako je ostal tudi še potem, ko ga je bojevnik že prenehal udrihati.

... ter se ni več ganil niti za las

Bojevnik ga je prijel za sklepe na rokah. Tekumzejevi prsti so se bili tako oklenili palice, da jih je moral čarovnik razpreti. Razprl je prst za prstom — silen je bil prijem mladega fanta, ki se je divje zagrizel v preizkušnjo. Nato sta čarovnik in bojevnik spet zavnala mladeniča. Polagoma se je okrenil čvrstih nog, še kar preveč vzravnani, in šel brez pravega življenja na svoj prostor. Njegove oči so bile skoraj zaprte, obličje je bilo posnelo, brada se je bila izbočila naprej zavoljo silne napetosti borbe in trde preizkušnje. Ko se je posadil na zemljo, je prišla njegova mati z vlažno usnjeno krpo in je začela previdno božati njegovo hrbtišče. Koža je bila na več krajih počena, pod njo je bilo videti živo meso,

Hitro nekaj italijanščine

Devetintrideseta vaja

Še k prvi spregatvi

V prvo spregatev spadajo, kakor veste iz naših vaj, glagoli, katerih nedoločnik se končujejo na -are. Na primer: amare=ljubiti, parlare=govoriti. Prve spregatve še nismo v naših vajah obdelali do konca, kar hočemo storiti v tej vaji.

Kondicional preteklega časa

Avrèi amato — ljubil(-a) bi bil(-a)
avresti amato — ljubil(-a) bi bil(-a)
avrèbbe amato — ljubil(-a) bi bil(-a)
avremmo amato — ljubil(-e) bi bili(-e)
avreste amato — ljubil(-e) bi bili(-e)
avrèbbero amato — ljubil(-e) bi bili(-e)

Konjunktiv preteklega časa

Ch'io abbia amato — da bi bil(-a) ljubil(-a)
che tu abbia amato — da bi bil(-a) ljubil(-a)
ch'egli (ella) abbia amato — da bi bil(-a) ljubil(-a)
che noi abbiamo amato — da bi bili(-e) ljubil(-e)
che voi abbiate amato — da bi bili(-e) ljubil(-e)
ch'essi (esse) abbiano amato — da bi bili(-e) ljubil(-e)

Konjunktiv predpreteklega časa

Se io avessi amato — če bi bil(-a) ljubil(-a)
se tu avessi amato — če bi bil(-a) ljubil(-a)
s'egli(ella) avesso amato — če bi bil(-a) ljubil(-a)
se noi avessimo amato — če bi bili(-e) ljubil(-e)
se voi aveste amato — če bi bili(-e) ljubil(-e)
se essi(esse) avessero amato — če bi bili(-e) ljubil(-e)

Opomnje: Vprašalne, zanikajoče in vprašalnoznanikajoče oblike se tvorijo takole: Če rečeš: io amo (jaz ljubim), vprašaš: amo io? (ljubim jaz). Slovenci navadno vprašamo z besedico ali. Torej: ali jaz ljubim? Jaz ne ljubim

se reče: io non amo. Ker se v italijanščini osebni zaimki prav tako lahko izpuščajo kakor v slovenščini, se vprašanje v takem primeru razvidi le v glasu. Amo pomeni ljubim, amo? pa je vprašujoče: ali ljubim? Ne ljubim se reče: non amo. Ali ne ljubim?—non amo?

Ne kaj stavkov za vajo: Suo zio gli avrèbbe perdonato se egli avesse domandato scusa. Tuo padre sarèbbe ritornato più presto se avesse trovato una vettura. Amici, è tempo di

Slepec je spoznal vlomilca po glasu

Nenavaden primer so imeli nedavno na policijskem uradu v Avernesu pri Valenciennesu. Pred dnevi je neznan zločinec ponoči vlomil v stanovanje zakoncev Delsonovih, ki sta bila oba že precej v letih. Vlomilec je pretaknil vse stanovanje, se nazadnje pojavil tudi v spalnici imenovanih zakoncev. Ko je stopil v spalnico, je zavpil: »Če se le zganete, bom streljal!« Ropar je začel stikati po predalih in precej reči vtaknil v žep, saj Delsonova nista bila siromašna. Žena, ki je imela precej hudo srčno napako, se je tatu tako prestrašila, da jo je zadela kap in je umrla. Njen mož pa je že nekaj let slep in zato vlomilcu tudi ni mogel biti nevaren. Tat je svoje delo lahko mirno opravil in odnesel, kar se mu je zdelo kaj vredno. Posebno za denar mu je šlo.

Starega Delsona so potem na policiji takoj zaslišali, toda mož res ni vedel povedati ničesar o tem, kakšen je bil vlomilec. Izpovedal je le, da ga je ponoči slišal, kako je zavpil: »Če se le zganeta, bom streljal!« Pripomnil je še, da mu je vlomilčev glas ostal čisto natanko v spominu.

Policija je pridno stikala vsepovsod za zločincem, dolgo ni mogla ugotoviti nič zanesljivega. Njen sum pa se je vendarle osredotočil na dva sumljiva človeka, ki sta bila že prej nekajkrat kaznovana in ju je imela policija slabo zapisana. Brž so ju zaprli in pri zaslišanju prijeli zelo trdo. Zaslišal ju je sam policijski komisar v navzočnosti slepega Delsona. Ko pa je slepi mož zaslišal glas človeka, ki so ga zasliševali, je začel z vso odločnostjo

tornare a casa. Perdona a tutti, ma non perdonare a te. — Prevod: Njegov stric bi mu bil odpustil, če bi bil on prosil za odpustitve. Tvoj oče bi se bil vrnil hitreje, če bi bil našel kočijo. Prijatelji, čas je za vrnitev domov. Odpusti vsem, a ne odpusti sebi.

Razlaga besed: perdonare=odpustiti; ritornare=vrniti; la vettura=kočija (izvoščkova); tornare=vrnite se. Opozorjamo, da se tornare in ritornare kot glagola premikanja vežeta v sestavljenih časih z essere (ne z avere). Če se rabi kondicional preteklega časa, je potreben v delu stavka, ki se začneja s »che«, konjunktiv predpreteklega časa. Io ti avrèi perdonato se tu avessi parlato = Jaz bi ti bil odpustil, če bi bil ti govoril.

zatrjevati, da je to prav takšen glas, kakor je bil tisti, ki ga je slišal tisto usodno noč. »Tako natanko se spominjam glasu tistega zločinceca,« je dejal stari mož, »in sem trdno prepričan, da v moje stanovanje ni mogel vlomiti nihče drugi kakor tale človek, ki ga zdaj zaslišujete. V spominu mi je ostala celo barva njegovega glasu, ko je dejal: »Če se le zganeta, bom streljal!«

Na podlagi tega pričevanja so osumljenca izročili sodišču. Zdaj se bo pokazalo, ali se je bil stari slepi Delson zmotil ali ne.

× **Ledena gora celo pred Carigradom.** Neka majhna ladja se je te dni vračala iz Bolgarije v turške vode. Ko je priplula do bosporške ožine, se je zaletela v velik sklad ledu, ki ga je voda zanesla v bližino Carigrada, najbrž odkod s severa. Led se je pri tem sicer razbil, toda ladjo je vrglo na čeri. Ker je na nekem mestu začela vdirati v ladjo voda, so morali mornarji spustiti v morje reševalne čolne, s katerimi so vsi člani posadke lahko prispeli na varno. Letošnja zima je res nenavadna, ker ledene gore potaplajo ladje.

× **Star ognjenik je začel bljuvati.** Ognjenik Cotopaxi, ki je 5900 m visok v Andah in ki že dolgo časa ni deloval, se je, kakor poročajo iz Buenos Airesa, nenadno spet prebudil. Ob silnem podzemskem grmenju se je iz njegovega žrela razlil veletok lave, ki je opustošil deželo daleč naokrog, pepel pa je razneslo še dosti dalje. Istočasno so občutili močan potres. Nesreča je štiri mesta skoro čisto uničila.

Toda rane niso krvavele. Vse podpludbe in rane je čarovnik lepo pomazal z rastlinskim zdravilom in kmalu je bilo boljše.

Gašper je vse to motril z razprostrtimi očmi. Lenka pa je čutila grozo, da ji je kar dih zastajal. Vedela je, da taki preizkušnji vendarle ni dorasla. Medtem je že nastopil Mali lovec, nato Dvojni orel — in oba sta se držala kakor Tekumze. Mali lovec je še prišel vzravnan do svojega prostora, potem pa se je zgrudil in je obležal nezavesten v travi. Mladi gorski levi so se smehljali, čeprav je v njihovih očeh žarelo sočutje, kajti tudi Mali lovec je bil preizkušnjo prestal. Kdor se je vrnil na svoje mesto, je imel pravico, da se osmervsti.

Zdaj je planil Gašper pokoncu. Hotel je tvegati poslednjo preizkušnjo. Ne, ni se hotel podati. Sicer se je bil ob prvih prizorih pri Tekumzeju agrozil, vse se je v njem uprlo zoper tako preizkušnjo, začutil je grozo in odvratnost, toda od Indijancev se ni hotel dati premagati. Odločilnih korakov je nastopil po k mučilišču, še odločneje je potegnil svojco čez glavo, jo odvrnil in z obema rokama prijel palico, obenem se je z nogami oprl ob tla. Vsa mladež je napeto čakala. Ali bo Brzonožec vzdržal? Mnogi rdečkožci so žele prvič videti belo, skoraj rožnato Gašperjevo polt in so tako spoznali razliko med rdečkožci in belci. Vse je pozorno čakalo, kaj se bo zdaj zgodilo.

Toda preden je dvignil bojevnik šop smrekovih vej, je čez tekmovališče jeknil mogočen glas. Usnjena ustnica se je vzravnila v svoji leseni nosilnici in je zarjovel:

»Stoj! Tale mladenič je sin morilcev. Us-

njena ustnica zahteva od šavanskega naroda njegovo življenje!«

Vsi gledalci so se zdrznili. Fantje so prestrašeni pogledali rjovečega glavarja. Mladim gorskim levom je bilo, kakor da je treščilo med nje. Hromi glavar pa je nadaljeval:

»Usnjena ustnica je dvakrat doživel nesrečo ob strani belih morilcev. Usnjena ustnica je dvakrat prisegel maščevanje. Čas njegovega maščevanja je tu. Usnjena ustnica zahteva tega mladeniča in njegovo sestro zase. Izkrvaveti morata in umreti za one, ki so jih pomorili beli možje!«

Kornstak je moral prekiniti tekmovanje, kajti posledica besed, ki jih je bil izustil Usnjena ustnica, je bila silna. Nastal je velikanski vrišč. Indijanci, razburjeni od dogodkov dneva, v srcih vedno z zavestjo nevarnosti, ki jim preti od strani belih ljudi, še bolj pa razjeđeni od ogorčenja nad zavratnim umorom, katerega žrtve so postali svojci Usnjene ustnice, so začeli tuliti kakor živali. Sin Bobnečega ptiča je seveda takoj spoznal, kolikšna nevarnost preti obema belima. Pohitel je pred njiju in brž so se okrog njega zbrali pripadniki njegovega rodu, da bi ga varovali, če pride do borbe zavoljo otrok.

Mladi gorski levi so stali sredi množice in si niso vedeli pomagati. Tekumze je bil v Gašperjevi bližini, a Mali lovec, ki se je bil pravkar spet osvestil, je stal ob Lenki. Oba mlada Indijanca sta bila pripravljena, da se ju okleneta in da se data rajši živa pobiti, kakor da bi ju izročila maščevalnemu Usjnjeni ustnici.

Tedaj je vrhovni poglavar Kornstak razpustil zborovanje. Velel je glasniku, naj

udarja v veliki boben. Bobnelo je tako dolgo, dokler ni vrišč prejenjal, nato pa je vrhovni poglavar lahko spregovoril. Rekel pa je le malo besed. Tole:

»Svet starešin bo sklepal o želji Usnjene ustnice. Tu ni kraj za to.«

Potem je velel Zvezi psov, naj spravi oba bela otroka nepoškodovana v njuna šotora in naj ju varuje pred maščevalnim rodovi.

Zveza psov je bila ena izmed številnih združb, običajnih med Indijanci. Držali so skupaj, kakor pač drži skupaj vsaka zaprišežena bratovščina. »Psi« so morali vzdrževati red pri vseh rodovih. Kadar so bili poklicani, da napravijo red, se nihče ni upal upreti.

Komaj je torej Kornstak izgovoril svoje besede, že je nastopil vodja Zveze psov in dvignil je dolgo sulico, na kateri je kot znamenje njegovega poveljstva plapolal širok rdeč praporček; poklical je »pse« k sebi. Obstopili so Gašperja in Lenko, nato pa so ju odvedli v šotorišče. Množica je napravila prostor. Prav nihče se ni drznil dotakniti se obeh otrok.

Lenka in Gašper sta bila prepadena, saj sta vendar bila spočetka tako prisrčno sprejeta pri Savanih, potem sta preživela vrsto dni v najprijetnejših igrah z družbo novih prijateljev — in zdaj naenkrat tako nepričakovana izprememba, pretnja, pretnja z grozovito smrtjo! Oba otroka, ki sta bila več kakor leto dni brez prijateljev in sta živele le s svojimi starši, bratci in sestricami, sta v teku zadnjih tednov postala v družbi svojih indijanskih tovarišev kar razposajena. In zdajci, glej, naenkrat terja Usnjena ustnica iz gole maščevalnosti, naj ju izročijo njemu.

Novice

* **Novi vodja italijanskega tiska.** Za glavnega direktorja italijanskega tiska je bil imenovan Fernando Mezzasoma, ki je po rodu iz Rima in šteje 35 let. Bil je že od mladih let poklicni novinar.

* **Papež je spet zdrav.** Papež Pij XII. je bil zadnje dni nekoliko bolan. Kakor zdaj poročajo iz Vatikana, je ozdravel, vendar bo nekaj dni počival, ker hoče, da bi bil čisto zdrav 12. t. m., ko bo v sikstinski kapeli praznoval tretjo obletnico svojega kronanja.

* **Dolenjci se zanimajo za posestva na Kočevskem.** Tudi med Dolenjci je veliko zanimanje za posestva kakor za obrtne obrate na Kočevskem. Dan za dnem odhajajo na ogled na Kočevsko zanimanci. Kaže, da se bo na Kočevskem naselilo precej Dolenjcev.

* **Dopolnilni obrok mleka za delavce.** Ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da je treba zagotoviti delavcem in delavkam, ki so trajno izpostavljeni nevarnostim zastrupitve s svincem, živim srebrom, srebrom in arzenikom, dnevno obrok pol litra mleka. Mleko jih bo nevarnosti zastrupitve rešilo. Občine, kjer je mleko na nakaznice ali kakorkoli kontingentirano v manjši količini, kakor je določena z gornjim odlokom, bodo izdale delavcem posebne dopolnilne nakaznice, tako da bodo dobivali skupno po pol litra mleka.

* **Koristen list za vsakega kmetovalca.** Med najbolj razširjenimi strokovnimi kmetijskimi listi pri nas je glasilo Kmetijske družbe v Ljubljani »Kmetovalec«. Pred dnevi je izšla druga letošnja številka s pestro in poučno vsebino. V teh časih, ko je treba čim bolj izkoristiti zemljo, bi moral biti vsak kmetovalec član Kmetijske družbe in hkratu bralec »Kmetovalca«.

* **Popoln lunin mrk smo lahko opazovali** tudi pri nas v noči na 3. t. m. Mrk je trajal od 23. ure in 28 minut 2. t. m. do 4. ure in 12 minut 3. t. m. Popoln je bil mrk ob 1. uri in 33 minut. Čeprav je bilo nebo precej oblačno, je bila svetla lunina ploskva v začetku mrka precej dobro vidna skozi tanke oblake in je bilo mogoče opazovati širjenje mrka. — Od 16. do 17. t. m. bo delno mrknilo tudi solnce, kar pa pri nas ne bo vidno. Opazovali bodo ta mrk lahko na področjih Indijskega, Mirnega in Severnega ledenega morja.

* **Zatemnitev od 8. ure zvečer do 7. ure zjutraj.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil do nove odredbe zatemnitev od 20. do 7. ure.

* **Murski Soboti grozijo povodnji.** Pri Murski Soboti je nagla topitev snega povzročila poplave, ki ogražajo spodnji del mesta. Zato so oblasti izpraznila kakih 50 poslopij.

* **V Fiumeju dva komunista obsojena na smrt.** Te dni se je končala v Fiumeju pred vojaškim sodiščem druge armade razprava proti komunistični skupini, obtoženi podpiranja oboroženih skupin komunističnih upornikov na bivšem jugoslovanskem ozemlju, priključenem zdaj Italiji. Obtoženci so se morali razen tega zagovarjati zaradi prikrižanja razstreliva in zaradi sodelovanja v samih oboroženih skupinah. Pet komunistov, ki so priznali svoja dejanja, je bilo obsojeno na razne kazni od petih let do dosmrtno ječe. Dva komunista, Kuzma Mikuljič in Mato Antič, pa sta bila obsojena na smrt.

Iz Gorenjske

Smrt ge. Vengarjeve. V Radovljici je po dolgem trpljenju umrla ga Vera Vengarjeva, žena po vsej Gorenjski znanega in uglednega fotografa Aloizija Vengarja. Blag ti spomin prizadetim svoicem naše sožalje!

Smrt v visoki starosti. V Sori pri Medvodah je umrl posestnik g. Lovrenc Čertanec. Dosegel je lepo starost 86 let. Blag mu spomin!

Smrt stare ženice. V starosti 87 let je na Jesenicah umrla ga. Antonija Peternelova. Po rodu je bila Nemka iz Tirolske. Ko se je poročila, je prišla na Gorenjsko in našla tu svojo drugo domovino. Živelja je na Jesenicah polnih 50 let.

Otroški vrtec v Črnučah je bil te dni odprt. Vrtec vodi gđc. Gornikova.

Enodneven tečaj za vodnike in vodnice mladinskih združenj v kamniškem okraju je bil te dni v Domžalah. Štel je 70 udeležencev.

Žrtev avtomobilske nesreče. Na službenem potovanju se je smrtno ponesrečil na ostrem ovinku v Kranju vodja vozne pripravljenosti za Gorenjsko Herman Glantschnig iz Celovca. Z avtomobilom je zavozil v zid in dobil tako hude poškodbe, da je umrl. Drugim potnikom v avtomobilu se ni zgodilo nič.

Trieste—Gorizia

Škarje je pojedel. V bolnišnici v Triesteju so operirali na želodcu mladeniča, ki je dejal, da je požiral škarje, novce, kamenčke in rauri in je uspela. V želodcu so res našli dva zen stekleni drobiž. Operacija je trajala dve dela škarij, glede katerih so se zdravniki čudili, kako sta mogla dospeti skozi mladeničev goitanec. O ostalih predmetih, ki jih je mladenič baje požrl, ni bilo v želodcu sledu, menijo pa, da so kje v črevih, kar bo ugotovila preiskava. V tem primeru bo potrebna druga, zelo težavna operacija.

Iz Spodnje Stajerske

Spodnještajerski trgovci s čevlji v Gradcu in Celovcu. Od začetka vojne prireajo v približno 30 mestih Nemčije trikrat na leto razstave čevljev, ki naj bi olajšale trgovcem s čevlji izbiro obutve. Taki razstavi sta bili prirejeni tudi v Gradcu in Celovcu. Ogledali so si ju tudi trgovci s čevlji iz Spodnje Stajerske in Gorenjske.

Iz Srbije

Venčačka vinogradiška zadruga je slavila 40 letnico v februarju. To je največja ustanova te vrste v južnovzhodni Evropi. Svoj sedež ima v vasi Banji blizu mesta Arandjelovca, kjer je tudi železniška postaja za zadrugo. Zadruga sama se imenuje po bližnji planini Venčacu. Njeno poslovanje je urejeno po najmodernejših izkušnjah. V svojih kletih ima prostora za 150 vagonov vina. Zadruga ima strokovno knjižnico in svojo lastno kemično delavnico. Po njeni zaslugi se je vinarstvo dvignilo v vsej Sumadiji.

Nov grob. V Jagodini je preminil g. Vekoslav Stupan, zasebni uradnik v pokoj, oče šahista profesorja Bogomira Stupana in meščanskošolske učiteljice in pisateljice g. Stupanove. Naj bo dobremu možu zemljica lahka!

Smrt dveh znanih Beograđanov. V Beogradu je umrl po daljši bolezni v 66. letu starosti upokojeni vseučiliški profesor dr. Branislav Dimitrijević. Po rodu je bil iz Banata. Sprva se je posvetil sodni stroki, pozneje pa je na zagrebškem vseučilišču predaval narodno gospodarstvo. Po svoji upokojitvi se je preselil v Beograd. Sredi februarja je umrl v Beogradu g. Dušan Ribnikar, bivši upravnik mesta. Dočakal je starost 53 let. Bolehal je že več časa za hudo notranjo boleznijo.

Smrt znane zdravnice. V Beogradu je umrla po daljši bolezni ga. dr. Vera Jovanović-Kovačevićeva, odlična zdravnica za otroke. Mnogo se je udeleževala v javnem življenju in bila med drugim predsednica Društva zdravnic.

Odrekel se je plači. Komisar za prehrano v Kruševcu je postal g. Novaković. Za to mesto bi lahko prejemal plačo, pa se ji je odrekel. V svojem razglasu je to tudi povedal

in dodal, da poleg tega tudi ne bo trpel nobene protekcije.

Draginjske doklade za uradnike. Po sklepu ministrskega sveta bodo dobili vsi državni uradniki, za dobo treh mesecev draginjsko doklado v višini 800 din.

Prijava vojne škode v Srbiji. Do konca februarja so prejela sodišča v Beogradu 20.399 prijav vojne škode. Razen nekaterih izjem je prijava s tem zaključena. Koliko znaša vsa vojna škoda, še ni znano.

Iz Hrvatske

Nov hrvatski prosvetni minister. Poglavniki dr. Pavelić je imenoval zdajšnjega državnega tajnika v prosvetnem ministrstvu prof. Ratkovića za prosvetnega ministra. Odkar je bil prosvetni minister dr. Budak imenovan za poslanika v Berlinu je vodil to ministrstvo pravosodni minister dr. Puk. Obenem je imenovan dosedanji poslanik Totić za ministra in dodeljen ministrskemu predsedstvu. Totić je bil vodilni član Hrvatske seljačke stranke.

Kmetijska posestva na Hrvatskem. Vsa zemlja, ki je primerna za obdelovanje, je na Hrvatskem razdeljena v glavnem na mala posestva. 31.1 odstotka vse kmetijske zemlje pripada takšnim posestvom, ki obsegajo po dva do 15 ha, 6.4 odstotka posestvom od 10 do 20 ha in 37 odstotkov kmečkim posestvom, ki obsegajo manj ko dva hektara.

Potres v Bosni. Hrvatski listi poročajo, da so čutili v bosanskem obmejnem mestu Travniku 26. februarja ob 6.15 močan potres, ki pa ni napravil večje škode.

NEMOGOČ ODGOVOR

Sodnik (priči na razpravi): »Prosim, da odgovarjate na moja vprašanja jasno samo z 'da' ali 'ne'. Ali ste v sorodu s tožecima se strankama?«

Priča molči in se smehlja.
Sodnik: »Vprašam vas, ali ste s strankama v sorodstvu ali svaštvu?«

Priča molči in se smehlja.
Sodnik (jezno): »Ali ste s strankama v sorodu ali svaštvu?«

Priča (se smeji): »Prosim vas, gospod sodnik, ne morem odgovoriti, saj je tožilec država, toženec pa bolniška blagajna.«

DARILU ZA GOD

Gospa Korobačeva je srečala svojo mater: »Lepo mamica, da te dobim. Pričakujemo te z gotovostjo ob godu mojega moža.«

»Nikakor! Kako moreš zahtevati od mene, da pridem k vam v hišo, ko me je tvoj mož tako grdo razžalil! Nikdar ne bom več prestopila praga hiše tvojega moža!«

»Ali mi daš to zagotovilo pismeno?« je nedavno padlo hčerki na um.

»Zakaj pismeno?«

»To pismeno zagotovilo bi jaz potem dala možu kot darilo za njegov god...«

PRI ZDRAVNIKU

Gašper: »Gospod doktor, ali so ribe zdrave?«

Zdravnik: »Mislim, da so. Od mene se ni dala še nobena zdraviti.«

NE ZNA ŠTETI

Jožek ne ve, koliko je dvakrat tri, pa ga učitelj zapre za pol ure.

Ko pride Jožek tako pozno domov, ga še mati okara, in Jožek ves v solzah pripoveduje svojo nesrečo.

Mati: »Rekel bi bil, da je šest, pa bi bilo dobro.«

Jožek: »Saj sem mu rekel celo deset, a mu še ni bilo zadosti...«

PRENAGLA GRAJA

Prekupec je prišel h kmetu kravo kupovat. Kmet ga je povedel v prostor, ki je bil čisto teman.

»Oh, kako je suha!« je zaklical prekupec v črno temo.

»No, no, počakaj vendar, da prideva v hlev, saj tu notri sploh ni živine,« je rekel kmet.

Zaklad mu je zmešal pamet

Kmet Blažon je imel za soseda bogatega možaka Matica, ki je prišel pred tremi leti v vas, kupil lepo hišico in živalaril v njej sam. Vsi so vedeli, da je bogat, a nihče ni vedel, odkod se je vzel in kaj je bil prej. Mož je hodil sam po polju, kadil najdražje dehteče smotke in bil zmerom praznje oblečen. Sprejel ni nikoli nikogar. Kdor je prišel k njemu po opravkih, ga je pričakal kar v veži. Ljubil je samo otroke, ki so smeli v njegovo hišo. Ljudje so šepetali, da je mož tako premožen, da niti sam ne ve, koliko ima, a on se je smejal. Če ga je kdo vprašal po njegovem premoženju, sploh ni odgovoril.

Blažon je bil sicer njegov sosed, a sta malo občevala. Bila sta si skoraj tuja. Blažon bi pač rad vse izvedel o njem, a ni mogel. Bil je Blažon radovednež in skopuh ter je soseda zavidal njegovo bogastvo. Večkrat je hrepenel strmlet čez vrtno ograjo.

»Čemu bo temu človeku ves njegov denar? Nikogar svojih nima in ko bo umrl, bodo vse pograbili tujci. Če bi se mu mogel človek bolj približati?«

Ko je nekega dne prišel Blažonov sinček Drejček od soseda, kjer ga je Matic pogostil z orehi in kruhom, ga je oče poklical:

»Ti, Drejček, kaj si pa delal pri sosedovem gospodu?«

»Orehe sem jedel; dobri so bili!«

»Kakšen pa je ta gospod?«

Drejček ni očeta prav razumel in je hitel: »Velik je in suh kakor žrd. Če je oblačno, gleda v nebesa in se jezi, a če je sonce, se jezi, ker mu je prevročje. Otroke ima rad. Sive brke si više, guba čelo in nam pripoveduje povesti. Naposled nas obdari in nas odslovi.«

»Ali si kdaj videl pri njem zaklad?«

»Ne, oče! Na kaj takega pa nisem mislil.«

»Misli zdaj na to in poglej! V veliki železni skrinji mora imeti denar! Le ozri se okoli sebe, pa boš videl skrinjo! Potem mi boš povedal, kakšna je, a gospodu ne smeš pripovedovati, da sem te vprašal po njej!«

»Ne bom pravil, oče!«

Ko je popoldne šel deček k Maticu, je takoj začel radovedno gledati okoli sebe. V nekem kotu je opazil veliko leseno skrinjo.

Matic ga je opazoval in takoj se mu je deček dozdeval sumljiv:

»Kaj se vendar tako oziraš?«

Drejček je zardel, a potem je vprašal:

»Gospod, kje imate pa tisto železno skrinjico?«

Matic se je zresnil, a takoj je prasnili v smeh, stopil k leseni skrinji in odgrnil zgornji del. Deček je zagledal železno skrinjico.

»Vidliš jo, Drejček! Kdo te je poslal, da poizveduješ?«

Deček spočetka ni hotel povedati. Pa je Matic prinesel pest slaščic, takih, da je deček kar slino požiral, ko jih je zagledal.

»Oče so mi rekli, da vam ne smem povedati.«

»Da, fantič moj! Zaklad je v skrinji, večji zaklad, kakor si ti misliš! Za mene je vsaj to dragocenost, ki je ne dam za noben denar!« je poudaril gospod in ga zamišljeno pogladil po kodrastih glavici.

Ko je Matic ostal sam, je stopil k skrinjici, jo dvignil in ponesel k mizi. Še prej je vrata zaklenil. Odprl je skrinjo, vzel iz nje šop starih pisem in jih začel čitati. Ginjen je postal:

»Da, pisma moje drage ranjke, ste moj zaklad! Premoženje je imela, bogat sem, a ves njen spomin imam v vas in vso njeno dušo, ki živi še dalje v teh črkah. Zakaj mi je ubožica tako kmalu umrla za jetiko? Zdaj sem brez veselja do življenja.«

Stirinajst dni zatem je vojna iskra prejšnje svetovne vojne zajela vas, ki je bila ob meji. Prva bomba je priletela na Maticovo hišo, prebila streho in starčka ubila v spanju.

Blažon se je vojni vihri izognil zadnji trenutek. Vso družino je odvedel v sosednjo vas, a sam se je kasneje vrnil, ko je vojaštvo že odhitelo dalje. Ko pa je prišel do sosedove razbite bajte, ga je takoj premagala skušnjava:

»Železna skrinjica!«

Skočil je v odprto sosedovo hišo, zagledal starčka mrtvega, a v kotu je še vedno stala na leseni skrinji tista zapeljiva železna skrinjica in takoj si jo je prisvojil.

Ker je bilo že temno, jo je brezskrbno nesel na vrt, saj je vedel, da si bo redki upal danes nazaj v vas. Hitel je na svojo njivo, se pri mejniku ustavil, se obrnil proti hišam in štel do dvajset, obstal in izkopal jamo in zagrebel vanjo skrinjico. Poteptal je prostor in odhitel nazaj v svojo hišo, nagraabil, kar je mimogrede mogel, še ves zaverovan v zaklad, ki ga je bil odnesel, in že se je vračal nazaj čez polje v sosednjo vas.

Po vojni se je Blažon vrnil z družino na svojo kmetijo. Toda ni mnogo mislil na rodno grudo. Samo zaklad mu je brodil po glavi. V njegovih mislih je zaklad postal velikanski, videl je diamante in bisere in kup cekinov.

Blažon je šel ponoči na svojo njivo in stikal za zakladom, klical na pomoč Boga in vraga ter se jezil sam nad seboj. Kmalu je našel prostor in zemljo nekoliko odkopal. Začel je trkati s krampom in začutil skrinjico.

»Zaklad! Zdaj si moj!«

Tisti hip je začelo bitl v zvoniku polnoči. Rezko je tolkla ura. Blažon je zamahnil z roko,

mu je, da mu je nekdo položil na ramo roko. Ozrl se je in zdelo se mu je, da je zagledal pred seboj v mesečini prosojno postavo starega Matica.

Blažon je zavpil in se pognal po njivi. Pred hišo se je trenutno okrenil. Mrtveca ni bilo nikjer.. Oddahnil se je in vstopil.

Drugi dan je šel na njivo že takoj, ko se je dobro zmračilo. Lahko je našel prostor, kjer je kopal prejšnjo noč, in kmalu izkopal skrinjico ter jo odnesel v hišo:

»Žena, rešeni smo!«

Mica ga je začudena pogledala. Radovedno je sedla poleg njega k mizi in opazovala, kako bo odprl skrinjico in kako bo zasijal pred njima zaklad.

Blažon je skočil po sekuro in strl pokrov.

»Vsi hudiči!« se je zadril Blažon in vrgel iz skrinjice kup povezanih pisem, pobrskal med njimi in jih treščil v ogenj. V skrinjici ni bilo nič drugega.

Blažon se je zgrabil za glavo, treščil skrinjico ob tla in se pognal iz hiše. Zunaj je klical rajnega in mu žugal s pestmi, češ da ga je ukanil.

Drugo jutro je našla Mica moža na njivi. Pred sebe je strmlet in govoril o cekinih in o mrtvecu, češ, da ga je ponoči obiskal.

Blažon je moral še tisti dan v blaznico.

G. S.

a že je vztrepetal kakor trepetilka. Zazdelo se

S soljo se da zajezi žeja

Kamele pijejo prav za prav malo vode. Res je, da z velikim požirki popijejo preko dvajset litrov vode, če pridejo do studenca, tako da mnogi mislijo, da morejo kamele v želodcu ohraniti večje količine neporabljene vode za več časa vnaprej. Toda na potovnih skozni pustinje so taki studenci silno redki. Po cel teden in večasih še dalje časa uboge živali ne pridejo niti do kapljice vode. Tudi pripovedovanje o želodcu in grbi, ki ohranja vodo, se je pokazalo za pripovedko.

Zakaj kamela v neznojni tropski vročini ne pogine od gladi, je bila dolgo nerazrešljiva uganka. Pred kratkim pa so po dolgih raziskovanjih našli rešitev. Znano je, da se kameli nabira v grbi mast. Ta mast se v suši porazgubi. Omenjena maščoba ne služi samo v nadomestilo za telesno hrano, temveč se pri razkrajjanju te masti dobiva tudi toliko vode, koliko je kamela neogibno potrebuje, da še more živeti. Podrobna raziskovanja so pokazala, da si zna tudi človeško telo na podoben način pomagati. Človek, ki se zdravi s tem, da se vzdržuje pitja, mnogo hitreje porabi zalogo maščobe kakor oni, ki si pritrjuje pri jedi. Vendar pa tudi tisti, ki se čisto vzdrži uživanja vsake pijače, pa naj se hrani s še tako suho hrano, dobi s hrano dnevno najmanj pol litra vode, zakaj vsaka hrana, četudi je na videz brez tekočine, ima vsaj 20 do 30 odstotkov vode. Okrog 200 gramov vode pa nastane v našem telesu pri razkrajjanju hrane v želodcu.

Najnovejša raziskovanja so pokazala, da znaša vsa tekočina, ki jo dobi človeško telo dnevno v suhih jedeh, juhi, mleku, vodi, pivu in vinu, sedem do devet litrov. To pa velja le za zimo in za naše podnebje. Poleti se ta tekočina najmanj podvoji. Dokazano je, da telo s potenjem izloči 20 litrov vode na dan. Ta voda pa se mora nadomestiti z drugo, ker sicer lahko pri nekaterih boleznih, ki so posledica premočnega izločanja vode, nastopi celo smrt. Žeji, ki nastopi zaradi močnega potenja, je zato treba ugoditi. Znano je, da človek laže prenaša glad kakor žejo, da je občutek žeje silno neznojen in mučen, tako da v tropskih krajih človek popije na dan neverjetne količine vode, ki dosežejo tudi 30 litrov.

Žeja se stopnjuje posebno pri telesnem delu. To je v zvezi s pospešenim dihanjem, pri katerem pljuča oddajajo mnogo več vode kakor sicer.

Že staro izkustvo nam pravi, da pitje še tolikšne količine vode ne more utešiti veliko

žejo. Nasprotno: če je vroče, se človek še bolj poti, postane utrujen, razdražljiv in nerazpoložen. Na mah pa vsega tega ni, žeja je odpravljena, če ne piješ same čiste vode, ampak ji dodaš majhno količino soli. Soli dodaj toliko, da jo moreš neznatno okusiti v vodi.

To novo spoznanje, ki je zlasti važno za vojake in izletnike, je osnovano na odkritju, da more človeško telo vezati vodo v svoja tkiva le takrat, če ima na razpolago dovoljno količino soli.

Čisto napačno bi bilo, če bi se pri težkih telesnih delih naporih v vročini vode vzdržali, kakor so to prej svetovali. Prav takrat je bilo število primerov sončarice mnogo večje kakor danes in sončarica bi čisto izginila, če bi vojak ali izletnik imel pri sebi vedno zavojček kuhinjske soli, ki bi jo dodal požirku vode med potjo. Potem bi tudi njemu zadostovalo pet litrov tekočine na dan, kar se smatra v poletju kot redna količina za človeka, ki težko dela. Pa tudi žeje ne bi čutil nič več. Za človeka, ki se ne bavi s težkim telesnim delom, zadoščata dva in pol do tri litre tekočine kot nadomestilo za ono, kar odda. Ostala potreba vode se dobiva iz hrane, ki jo človek zauživa.

Najčudovitejša pa je pri tem odkritju najdba nekega novega hormona, ki se v območju osrednjega živčevja izloči iz neke žleze in od tod potuje neposredno v kri ter uravnava delovanje ledvic, kolikor se nanaša na odvajanje vode. To dejstvo so dokazali tako, da so poškodovali te žleze, nato pa se je kmalu nenavadno povečala količina seči, ki je dosegla na dan celo trideset litrov. Taki bolniki so tožili o neznojni žeji, ki jih sploh ni pustila pri miru. Ko pa so jim dali eden do dva kubična centimetra omenjenega hormona, so ti mučni pojavi takoj popustili.

Maščoba z juhe. Z goveje juhe lahko dobite precej maščobe. Ko se juha ohladi, lahko posnamete z njene površine maščobno skorjo in jo spravite na suhem kraju. Ko delate tako že kak mesec in se vam je v posodici nabralo precej maščobe, jo morate izčistiti. To storite tako, da jo raztopite v majhni količini neslanega kropa. To mešanico raztepete z vilicami kakor sneg, in vse, kar je nečistega, pače na dno posode. Nato postavite vse skupaj na hladno in maščoba ostane na površini vode. Dobro jo odcedite, nato pa jo lahko topite in spravite v lončenem loncu. To maščobo lahko uporabljate za vsakovrstno praženje in peko. Zlasti krompir je odličan, če ga spečete na tej maščobi in servirate prav vročega.

Znamenita gora z Budovo stopinjo

Med raznimi svetimi gorami v Aziji in po azijskem otočju uživa poseben sloves tako imenovani Adamov vrh na otoku Cejlonu. Ze več ko dva tisoč let obstoje o njem pravljice. Na stotine in stotine je takšnih pravljic. Svoje ime je gora dobila po prvem človeku na zemlji Adamu. Pripovedka pripoveduje, da je Adama tedaj, ko je bil izgnan iz raja odnesel angel in ga posadil na najvišji vrh otoka Cejlona.

Adamov vrh se vidi zelo daleč. Je valjaste oblike, ki prehaja proti vrhu v stožčasto. Gora je visoka 2.241 metrov. Redek je Evropec, ki se je že povzpел na Adamov vrh. Ob takšni vročini, kakršna vlada v teh tropskih krajih, namreč ni prav preveč prijetno hoditi po hribih. Ze od nekdanj pa zelo radi zahajajo na to svojo sveto goro budistovski romarji. Prvi je popisal Adamov vrh učeni Arabec Ibn Batuta, ki se mu je ob cejlonski obali razbila zaradi močnega morskega viharja njegova lahka ladjica. Rešil se je na obalo in se sklenil povzpeti na tisti visoki hrib.

Pobočje Adamovega vrha je poraslo s praproto, ki je tu in tam visoka do šestih metrov. Na vrhu vidiš lahko tudi velikansko stopinjo, dolgo 1.66 in široko 0.75 metra, ki jo je po neki pripovedki vtisnil v skalo sam Buda.

Poleti je gora zapuščena. Nikjer ne vidiš žive duše. Celo budistovski menihi se umaknejo v dolino, ker se ne marajo izpostavljati silnim viharjem, ki v poletnem času divjajo po otoku.

× **Napad na nemškega veleposlanika v Turčiji.** Iz Berlina poročajo: Te dni je bil izvršen napad na nemškega veleposlanika von Papena v Ankari, kar je zbudilo v nemški javnosti veliko zgražanje. Napad se je izjavil. Berlinski tisk soglasno piše, da gre za političen napad, ki so ga pripravili agenti tajne britanske službe in sovjetske GPU. Nič čudnega ni, piše nemški tisk, če si je von Papen nakopal na glavo jezo Angležev in Sovjetov, ker je bil sporočil turški vladi skrivne sporazume med Edenom in Stalinom glede Evrope in tudi sporazum glede turških življenjskih koristi.

× **Opazovali so luno in odkrili novo zvezdo.** Lunin mrk, ki je bil te dni viden pri nas in so ga videli seveda samo tisti, ki se jim je ljubilo ponoči med prvo in tretjo uro vstati iz postelje, so z veliko vnemo opazovali tudi v italijanski zvezdni opazovalnici Bendandi. Doživeli pa so neko čudno presenečenje. Odkrili so pri opazovanju luninega mrka novo zvezdo. Po prvih ugotovitvah se zdi, da gre za doslej še neznano zvezdo repatico.

× **Požar so gasili z vinom.** Po poročilu iz Pariza je nedavno nastal večji požar v Chateauf-neufu. V nevarnosti so bila vsa skladišča slovitega tamkajšnjega vina, ki je znano daleč po svetu. Ogenj se je izredno naglo širil, ker je pihal močan veter. Seveda so prihitali na pomoč gasilci. Težava pa je bila z vodo, ki je tam primanjkuje. Gasilci so izpraznili vse vodnjake, a ogenj je še vedno divjal. Ni preostajalo drugo, kakor da so se lotili vina in ga začeli brizgati na ogenj. Lastniki vinske kapljice so se rajši odločili za to žrtev, kakor da bi jim ogenj uničil vse. Poročilo pripominja, da so zlili na ogenj celih 20.000 litrov najboljšega vina.

× **Bolgarsko mesto Vidin je poplavlila voda.** Velika nesreča je zadela bolgarsko mesto Vidin na desni obali Dunava v severozapadni Bolgariji. Vodovje dunavskega vletoka, ki ga je zaprl led, je poplavlilo mesto. Višina vode je v mestu dosegla polčetrni meter. Velika večina izmed 4000 vidinskih hiš je pod vodo. Prekinjene so vse zveze. Notranji minister Gabrovski, ki je odpotoval iz Sofije, da bi se napotil na kraj nesreče, ni mogel dospeti v Vidin,

se je moral ustaviti 15 km pred mestom. Stevilna letala so brez uspeha metala bombe na pregrado ledu, da bi jo prebila. Vodovje Dunava še vedno narašča. Kakim 10.000 osebam se je posrečilo zapustiti mesto, preden je bilo čisto poplavljeno, ostali prebivalci, pa so se skušali rešiti na strehe hiš.

× **Z elektriko ogrevane vrtno grede dajo več pridelka.** Spričo uspehov, ki so jih kmetje iz okolice Amsterdama dosegli že leta 1935. z električnim ogrevanjem svojih vrtov, so na Nizozemskem leta 1940. sklenili ustanoviti poseben poskusni vrt, na katerem skušajo izkoristiti dozrajšnje skušnje in ugotovitve ter še bolj izpopolniti uspehe, ki so jih dosegli z električnim ogrevanjem zemlje. Lani je bilo samo na področju Amsterdama štirideset vrtnarskih podjetij, ki so uporabljala za ogrevanje svojih gred električni tok. Pri ogrevanju vrtov z električnim tokom je izločen vsak morebitni vpliv podnebja, rastline pa se nepri-merno hitreje razvijajo in lepše uspevajo kakor sicer. Tako so na nekem kraju zaradi

V sanjah je bil nezvest...

Gospa Elvira je bogata vdova. Ima lepo vilo s krasnim vrtom.

Zoran je siromak. S pičlimi dohodki svojih instrukcij si utira pot skozi življenje. Je do skrajnosti skromen, ponižen in neizkušen fant. Zaradi teh vrlin se mu nekateri rogajo in pravijo, da je bedak. A to so neresni ljudje, tako rekoč kleветniki.

Vdova ima dvanajstletno hčerko Zlatko. Študent Zoran je njen instruktor. Vljudno, kakor se spodobi, pozvoni ob določeni uri pred stanovanjem in si šteje v veliko čast, kadar mu gospa Elvira osebno odpre vrata. Z očarujočim smehom na ustnih ga sprejme in povabi v salon.

Ko je pouk končan, poboža gospa Elvira hčerko Zlatko po laseh in ji dovoli, da sme oditi na sprehod. Študentu Zoranu pa postreže s čajem in likerjem ter kramlja povsem neprisiljeno z njim. Pri tem mu gleda naravnost v oči.

»Veste gospod Zoran, da ste zanimiv fant? Takihle idealnih mladeničev je dandanes čedalje manj. Moj mož na primer! On je bil že s svojim sedemnajstim letom hladen računar. Takšen je ostal do svoje smrti. Mislim, da ne žalim njegovega spomina, ako vam potožim, gospod Zoran, da mi je bilo življenje z njim mučno.«

Elvira zdihne.

»Moje srce je žejno lepote, žejno vsega, kar je še čisto, sveže, pravkar dozorelo. Ob svojem možu pa sem se počutila kakor ob starcu, čeprav je bil mlad. Ah, gospod Zoran, vi tega ne morete razumeti! Zakon brez ljubezni je grozen.«

Res, študent Zoran tega ne razume. Ne vzdrži ognjenega pogleda gosp. Elvire. Ves je zmeden in raztresen. Skoraj sramežljivo poveša k tlom oči in molči.

Študent Zoran je nad vse vesten instruktor. Resno si prizadeva doseči čim boljše uspehe pri svoji učenci, hčerki te divne žene, ki jo on spoštuje in obožava. Toda samo spoštuje in obožava, nič več. Morda bi kdo dejal: »Kaj bi slepomišili. Študent Zoran je v gospo Elviro zaljubljen do ušes, pa konec. Ne, ne, do tako drznih sanj si študent Zoran ne povzgne. Da bi se upal zaljubiti v bogato krasotico, dobrotnico svojo — on, ubog študent. Ne, ne! Sicer pa njega veže nežna in iskrena ljubezen do šestošolke Irene, ki je mila in sladka kakor zgodba o rajju. Ob luninem svitu sta si prisegla zvestobo do smrti. Te prisega študent Zoran ne bo nikoli prelomil, nikoli nel

električnega ogrevanja vrtov pridelali kar 80 odstokov več, ko prej. Zlasti blagodejno vpliva električno ogrevanje gred na endivijo, paradiznike, špinačo in fižol.

× **Posebna sodišča proti korupciji v Turčiji.** V Turčiji je bil objavljen ukaz, s katerim se ustanavljajo posebna sodišča za sodbe v primerih zlorab, ki bi jih vršili državni funkcionarji. Takšna sodišča bodo za sedaj poslovala v Vilajetu, v Carigradu, Ankari, Smirni in Zonguldaku, kasneje pa bodo ustanovljena po potrebi tudi drugod.

× **Več kakor 80 oseb zastrupljeno z metilnim alkoholom.** Kmetje v neki vasi na madžarsko-rumunski meji so ukradli na železniški postaji večjo količino metilnega alkohola in jo razdelili med znanca. Vsi, ki so pili ta alkohol, so se zastrupili. Pet jih je umrlo v nekaj urah, preko trideset oseb je smrtno bolno, petdeset oseb pa je zaradi zastrupljenja izgubilo vid. Metilni alkohol ima v manjši količini tudi šmarnica, ki je prav zaradi tega tako škodljiva pijača.

× **»Svete krave« jim delajo skrbi.** Iz Kalukute poročajo, da se tam zelo bojijo japonskih letalskih napadov in da pripravlja vojaško poveljstvo vse potrebno za protiletalsko obrambo. Angleška oblastva so v hudih skrbih posebno zavoljo »svetih krav«, ki se prosto gibljejo po mestu in ki bi v primeru napada iz zraka gotovo povečavale poplah. Indijci pa ne dovolje, da bi se njihovih svetih krav kdo dotaknil in jih spravil na varnejše mesto.

Kaj se je zgodilo? Študent Zoran je postal kar čez noč razbrzdan pesnik. Dolgo se je upiral strupu, pa ne nenažno in nepričakovano zabrnela struna v njegovi duši in planila je z neukročeno silo na dan...

Sklonil se je študent Zoran, sklonil v pesniškem navdihnjenju nad belim papirjem, da bi napisal pesem, ki bi vzneseno sanjala in hrepenela.

Ah, gospa Elvira, vaše oči, te zagonetne, ognjevite, zapeljive oči! Zablodiš vanje, smrtnik, podzavestno in nehote zablodiš, opojna omotica te prevzame, omahuješ, iščeš ravnovesja... Ah, te oči! Padel bi človek-sužen pred njimi na kolena kakor pred božanstvom in se zamaknil vanje...

Lica gospe Elvire so blede, svileni mehka, omamno topla, le narahlo preprejena s prozorno rdečico. Njene ustne so polne, napete kakor na pol razcveto popje vrtnih rož in koprnijo po mehkem, mladeniško nežnem poljubu... Ah, gospa Elvira, kako si sladka, daj da umrem v tvojem objemu!

Tako je pela, tako prosila Zoranova uročena duša. In je gospa Elvira videla njegovo veliko žalost in se je usmilila siromaka: razpela je iz mraka čarovno vabo in prižela Zorana strastno nase...

V študentu Zoranu je zagorela kri. Srce mu je divje zaplalo. Zaprl je oči in čutil v razkošni grozi, kako ga dviga neka skrivnostna sila iz globine, dviga in spet pogreza kakor po taktu bajne godbe v temno, vrtinčasto dno... Ko se je pogreznil najgloblje, je hotel zakričati, pa mu je prišlo iz grla le hropenje. Hotel je odpreti oči, a jih ni mogel... »Umiram!« so še zašepetale njegove ustne, potem pa je onemelo in potemnelo vse okoli njega...

Čez nekaj časa pa je odjeknilo odnekod zamolklo in preteče, kakor bi bila udarila koščena pest ob votel bron. Študent Zoran se je sunkovito zganil, odprl oči in osupnil. Spoznal je: zadremal je bil, zasaniat nad odprto knjigo v svoji tesni, zatohli podstrešni izbi...

Črna boleť je segla v njegovo dušo. Greh je bil storjen, četudi le v sanjah. Prekršil je prisego zvestobe svoji Ireni, siroti, in umazal tempelj svojih lepih idealov. In vsega tega je kriva zapeljivka gospa Elvira.

Šel je študent Zoran, šel in gospe Elviri hladno odpovedal nadaljno instruiranje njene hčerke.

I. U.

SALE

Profesorjeva marela

Profesor Janez na sprehod vihra, marela težka v roki mu binglja. Zazdi mu zdajci se, da dež rosi, zato pred sebe roko hitro pomoli.

A Janez je profesorska smešnjava, zato pogrunta jo po svoje brihtna glava... Na roko mokri dežek le rosi, marelo le nad roko mož drži.

DOBROSRČNA FURKICA

Mati: »Verica, daj mi svoje strgane oblekice, da jih podarim siromašnim deklicam.«
Verica: »Počakaj, mamica, bom hitro strgala še eno jopico...«

GOSPODAR MU JE PREPOVEDAL

Zupnik: »Miha, zakaj ne prideš več k službi božji?«
Miha: »Gospodar mi je prepovedal hoditi v cerkev.«
Zupnik: »To je laž! Tvoj gospodar je po-božen moč in ni storil takega greha.«
Miha: »Ze res toda veste, jaz tako glasno smrčim v cerkvi, da gospodar ne more niti zatisniti očesa...«

KDO JE NEUMEN

Evlalija: »Gospod Mrduh se zelo zanima za vas, gospodična Spelica.«
Spela: »Tega bedaka pa že ne maram. Tako neumen je, da bi prodal medvedjo kožo, preden bi ubil medveda.«
Evlalija: »O, potem pa ni tako zelo bedast Neumneiši bi bil tisti, ki bi tako kožo kupil.«

KRANJSKA KLOBASA

Stari očka: »No, Miranček, ugani mi tole uzanko: »Okroglo je, sredi votlo, prijazno diši in prav tako visoko skoči kakor Ljubljanski grad.«
Miranček: »Ne vem.«
Stari očka: »Kranjska klobasa je to.«
Miranček: »Pa klobasa vendar ne skače.«
Stari očka: »Kaj morda skače Ljubljanski grad?«

NI PES

Boštjan: »Ali slišite, kako nekje strašno tuli pes?«
Ahac: »Ne, ne, ni to pes, samo moja žena si domišlja, da je ovčka...«

SAJ NI TREBA

Neža: »Veste, gospa, naš sosed mi je v jezici rekel, naj ga v uho pišem. Kaj naj zdaj storim?«

Urša: »Ničesar! Saj ga ni treba ubogati...«

BAHAV AMERIČAN

Tomažin je bil dolgo v Ameriki in se je vrnil bogat in bahav med svojce. Da bi se mu malo prikupili, so ga povabili vsi bližnji in daljni sorodniki na ljubljanski velesojem, kjer so si ogledali tudi razstavo malih živali. Toda vse, kar so mu pokazali, mu je bilo premajhno in premalenkostno. Na vse je odgovarjal vselej z istimi besedami: »Pri nas v Ameriki so živali desetkrat tolikšne.«
Ljudem je postalo počasi že vsega malo preveč. Ko je prišla družba do angorskega kunca, je vprašal Američan: »Kaj pa je to?«
Neki sorodnik, ki je že komaj čakal, da mu primerno zaveže jezik, je odgovoril: »Navadna uš, in če boš spet rekel, da imate onkraj luže desetkrat večje, ti jih prismažem deset za ušesa...«

SLIKA POKOJNEGA OČETA

Pastir Miha se je spomnil, da bi bilo prav, če bi imel sliko svojega pokojnega očeta. Napotil se je k fotografu in mu dejal: »Napravite mi sliko mojega očeta.«
Fotograf: »Kje je oče? Naj kar pride.«
Pastir: »Oh, moj oče so že deset let v grobu.«
Fotograf: »Potem ga vendar ne morem slikati.«
Pastir: »Saj vam lahko kar povem, kako so izgledali. Zob in brkov niso imeli in na eno oko so bili slepi.«
Fotograf (pomišlja, se nasmehne in reče): »Naj bo, bom napravil. Pridite spet čez teden dni.«
Čez teden dni pastir res pride, a slika mu ni ugajala, češ, »Podobna mojemu očetu sicer ta slika ni, toda v grobu so se oče gotovo že močno spremenili...«

V VLAKU

Ker je v vagonu zakajeno, odpro okno. Takoj se oglasi neka ženska: »Prosim, zaprite okno, zdravnik mi je rekel, da je zame zelo nevarno, če se vozim pri odprtem oknu.«
Pa zjavka druga ženska: »Prosim, odprite okno, sicer se še zadušim.«
Nastane prerekanje, potniki se razburjajo. Tedaj pa se oglasi starejši gospod, ki je do-tlej mirno poslušal: »Zaprmo okno, da se tale dama zaduši, potem ga pa odprimo in tako se na lep način znebimo obeh in bomo imeli mir.«

CANKAR JE PRETEZEK

Star profesor, ki preučuje Cankarja, je imel smolo, da se je s police zvalila na njegovo glavo kopica Cankarjevih knjig in ga precej očesnila.
»No, saj sem rekel,« je vzdihnil profesor, »da je Cankar zame pretežak...«

VZDIH MOŽA

»Sam vrag ve, zakaj potrebuje moja žena toliko denarja! Pije ne, kadi ne, malo sne, ne oblači se skoro nič, z ženskami ji pa tudi ni treba zapravljati denar...«